

TEREKE TEMSİLCİSİ ATANMASINA İLİŞKİN İLKE VE ESASLAR*

The Principles for the Appointment of the Probate Representative

*Prof. Dr. Oruç Hami ŞENER***

GİRİŞ

Kanun koyucu MK'nun 640. maddesinin III. fıkrasında ilginç bir kural getirmiştir. Bu kurala göre, mirasçılardan birisinin istemi üzerine sulh mahkemesi, miras ortaklığına paylaşmaya kadar bir temsilci atayabilir.

Bu kısa kural, üzerine doktora tezi yazılabilecek bir düzenlemedir. Ayrıca bu hüküm bizim için oldukça önem taşıyan da bir kuraldır. Gerçekten de bu kurala ilişkin pek çok yayınlanmış Yargıtay kararı vardır. Bir konuda yayınlanmış Yargıtay kararlarının çok olması, -kural olarak- o konunun uygulamasının fazla ve aynı zamanda mahkeme uygulamasının sorunlu olduğunu da gösterir. Çünkü bizim uygulamamızda genellikle Yargıtay'ın gerekçeli bozma kararları yayınlanmaktadır.

* Bu çalışmanın ortaya çıkmasında bazı yayınlanmamış Yargıtay kararlarını sağlayan çok değerli arkadaşım Yargıtay 2. Hukuk Dairesi Üyesi Hakim **İrfan OKUR**'a, bazı kaynakları bularak bana yardımcı olan **Yard. Doç. Dr. Ali Haydar YILDIRIM**'a ve **Araş. Gör. Nilgün DİNÇER**'e çok teşekkür ederim.

** Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Başkanı

Hemen söylemeliyim ki, ben bu çalışmamda tereke temsilcisini¹ tüm yönleriyle ele alıp incelemeyeceğim. Çünkü yukarıda da ifade ettiğim gibi, bu bir doktora tezi konusudur. Bunun yerine ben, sadece tereke temsilcisi atanmasına ilişkin ilke ve esaslar üzerinde duracağım. Ayrıca çalışmada yoğun şekilde inceleme konularıyla sınırlı olarak Yargıtay kararlarını da değerlendireceğim. Bununla amacım Yargıtay uygulamasının hangi oranda doktriner görüşlerle uyuştuğunu, hangi oranda çeliştiğini ortaya koymaktır.

I. MİRAS ORTAKLIĞI, ELBİRLİĞİYLE HAK SAHIPLIĞI ve BİRLİKTE HAREKET İLKESİ

A. MİRAS ORTAKLIĞI

Ölümlerle birlikte bir kişinin terekesi bir bütün olarak kanun gereğince mirasçılara geçer (MK 599). Bu şekilde mirasın mirasçılara geçmesinden onlar tarafından paylaşılmasına kadar, mirasbırakanın terekesi üzerinde miras ortaklığı meydana gelir (MK 640/I). Miras ortaklığının kurulabilmesi için, bir kişinin birden fazla mirasçısının olması zorunludur. Nitekim bu husus MK 640/I'den de kolaylıkla anlaşılmaktadır. Buna karşılık bir kişinin sadece tek bir mirasçısı varsa, o terekeyi tek başına iktisap eder ve miras ortaklığı ortaya çıkmaz. Hatta miras açıldıktan sonra terekenin mirasçılardan birisinin elinde (örneğin diğer mirasçıların mirası reddetmesi veya mirastan yoksunluk sebebinin gerçekleşmesi ya da miras payının

¹ Uygulamada bu şekilde MK 640/III'e göre atanan temsilciye "tereke temsilcisi" denmektedir. MK ise bunu miras ortaklığı temsilcisi olarak ifade etmektedir(MK 640/III). Bu her iki terim de eleştirilebilecek niteliktedir. Çünkü terekede hak sahipleri daima mirasçılardır ve terekenin tüzel kişiliği de bulunmamaktadır. Bu halde terekenin değil, aksine mirasçıların temsili söz konusudur. Yani mahkemece atanan temsilci, aslında mirasçıların temsilcisidir. Ancak "tereke temsilcisi" terimi uygulamada çok benimsenmiştir. Bu nedenle ben de çalışmanın anlaşılmasını sağlamak amacıyla, - isabetli olmamakla birlikte- bu terimi kullanmayı tercih etmiş bulunuyorum.

devri yoluyla) toplanması da miras ortaklığını kendiliğinden sona erdirir².

Miras ortaklığı, mirasın MK 599 gereğince mirasçılara geçişiyle birlikte kanunen ortaya çıkan bir ortaklık türüdür. Bu ortaklık mirasçılar (örneğin adi ortaklıktan farklı olarak) kendi istekleriyle, yani bir sözleşmeye dayalı olarak bir birlik oluşturmazlar. Bu ortaklığın ortaya çıkması, ne mirasçıların kendi aralarında anlaşmasıyla ne de mirasbırakanın vasiyetnamesiyle engellenebilir³. Gerçekten de mirasbırakanın ölümüyle birlikte onun malvarlığını teşkil eden haklar ve borçlar dağılmaksızın bir bütün halinde kalırlar ve bu hak ve borçlar paylaşmaya kadar ayrı, özel bir malvarlığı olarak yaşarlar. İşte kanun bu evreyi MK 640/I'de (ve Türk Medeni Kanunu'nun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin

² Nitekim bu hususta bk. **KILIÇOĞLU, AHMET M:** Miras Taksim Sözleşmesi, Ankara 1989, s. 20 ve 23; **KILIÇOĞLU, AHMET M:** Miras Hukuku, 4. Baskı, Ankara 2012, s. 290; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, NECİP:** Miras Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 1987, s. 679; **DURAL, MUSTAFA/ÖZ, TURGUT:** Türk Özel Hukuku, C. IV, Miras Hukuku, İstanbul 2012, s. 451, No. 1921; **SEROZAN, RONA/ENGİN, BAKİ İLKAY (SEROZAN):** Miras Hukuku, 3. Baskı, Ankara 2012, s. 472, No.2.

³ Bu hususta bk. **ESCHER, ARNOLD:** Zürcher Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Das Erbrecht, Zweite Abteilung: Der Erbgang (Art. 537-640), 3. Auf, Zürich 1960, Art. 602, No.7; **TUOR, PETER/PICENONI, VITO:** Berner Kommentar, Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Erbrecht, 2. Abteilung, Der Erbgang, Artikel: 537-640 ZGB, Bern 1966, Art. 602, No.2; **BASLER KOMMENTAR (SCHAUFELBERGER/KELLER):** Zivilgesetzbuch II, Art. 457-977 ZGB, 3. Auf, Basel 2007, Art. 602, No. 2; ayrıca **KOSTKIEWICZ, JOLANTA KREN/NOBEL, PETER/SCHWANDER, IVO/WOLF, STEPHAN (BEUSCH-LIGGENSTORFER/WEHINGER):** ZGB Kommentar-Schweizerisches Zivilgesetzbuch, 2. Auf, Zürich 2011, Art. 602, No.3; **PRAXISKOMMENTAR/WEIBEL:** Erbrecht, Basel 2007, Art. 602, No.6; **İNAN, ALİ NAİM/ERTAŞ, ŞEREF/ALBAŞ, Hakan:** İnan Türk Medeni Hukuku, Miras Hukuku, 8. Baskı, İzmir 2012, s. 536; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU,** s. 675; **ÖZTAN, BİLGE:** Miras Hukuku, 5. Baskı, Ankara 2012, s. 412. Mirasbırakanın vasiyetnamesiyle miras ortaklığının engellenemeyeceğine ilişkin bk. **İMRE, ZAHİT/ERMAN, HASAN:** Miras Hukuku, 8. Baskı, İstanbul 2011, s. 405.

Tüzüğün 54. maddesinin I. fıkrasında) miras ortaklığı olarak nitelenmiş ve bu kurumu MK 640 vd. da özel olarak düzenlemiştir.

B. ELBİRLİĞİYLE HAK SAHİPLİĞİ VE BİRLİKTE HAREKET İLKESİ

Belirttiğim şekilde kanunen kurulan miras ortaklığının en önemli özelliklerinden birisi, elbirliğiyle hak sahipliği teşkil etmesidir. Nitekim MK'nun 640. maddesinin II. fıkrası bunu açıkça belirtmektedir. Bu kurala göre, mirasçılar terekeye elbirliğiyle sahip olurlar. Dolayısıyla mirasçılar paylaşmaya kadar söz konusu malvarlığı üzerinde bağımsız bir hakka da sahip değillerdir. Özellikle hiçbir mirasçı tereke üzerinde kendisi için tek başına tasarrufta bulunamaz⁴. Aksine mirasçılar sözleşme veya kanundan doğan temsil ya da yönetim yetkisi saklı kalmak üzere, terekeye ait bütün haklar üzerinde birlikte tasarruf ederler (MK 640/II). Böyle miras ortaklığında -kural olarak- birlikte hareket etme ilkesinin benimsenmesinin en önemli nedeni, mirasçılardan birisinin zararlı faaliyetlerine karşı miras ortaklığını (ve dolayısıyla diğer mirasçıları) korumaktır⁵. Bu son husus bir Yargıtay kararında da belirtilmiştir. Nitekim Yargıtay HGK, birlikte hareket etme zorunluluğunun mirasçılardan birisinin yalnız başına, haksız ve diğer mirasçılar bakımından zarar verici davranışlarda bulunmasını önlemek amacıyla getirilen bir ilke olduğunu içtihat etmiştir. Bu kararın (HGK, 1.11.1972, E. 1968/2-869, K. 891) ilgili bölümü şöyledir:

“...Medeni Kanununun 581. maddesiyle (Yeni MK 640) birlikte hareket etme mecburiyeti öngörülmüş, bu suretle mirasçılardan birisinin yalnız başına haksız ve diğer mirasçı bakımından zarar verici davranışlarda bulunması önlenmek istenmiş, bu sebeple

⁴ Bu hususta bk. Bas.Komm/ZGB (SCHAUFELBERGER/KELLER), Art. 602, No.9.

⁵ Benzer olarak bk. STUDER, BENNO: “Ausübung von Gestaltungsrechten durch die Erbengemeinschaft” AJP 2000, s. 740; Bas.Komm/ZGB (SCHAUFELBERGER/KELLER), Art. 602, No.11; PraxKomm. Erbrecht/WEIBEL, Art. 602, No.23.

de iştirak halinde mülkiyette paydaşların şayi cüzde tasarrufları men edilmiştir...”⁶.

Bu şekilde miras ortaklığında birlikte hareket ilkesinin benimsenmesinin sonucu olarak, mirasçılar -kural olarak- terekeye ilişkin tüm tasarruf işlemlerini birlikte yapmak zorundadırlar (MK 640/II). MK 640/II’de yer alan “tasarruf” ibaresi iki anlamda kullanılmıştır: Bunlardan ilki, kuşkusuz teknik anlamda tasarruf işlemleridir. Bu çerçevede örneğin bir kararında Yargıtay, murisin bankadaki mevduatının bir kısım mirasçılar tarafından kendi yasal miras payları çerçevesinde talep edilmesinin olanaklı olmadığını içtihat etmiştir. Bu kararın (11. HD, 27.3.1995, E. 1995/1248, K. 1995/2496) ilgili bölümü şöyledir:

“...Dosyadaki veraset ilamına göre, davalı banka nezdinde mevduat hesabı olan Fatma’nın, davacılar dışında (8) mirasçısı daha bulunmaktadır. Medeni Kanununun 630. maddesi (Yeni MK 702) uyarınca, mirasbırakanın ölümü ile miras, mirasçılara geçmekte ve miras üzerinde de, iştirak halinde mülkiyet hükümleri cereyan etmeye başlamaktadır. Bu mülkiyet rejiminde ise, mirasın bütünü, mirasçılarının tamamına ait olmakla; taşınır, taşınmaz, para, esham, tahvilat ve fikri haklar gibi parayla ifade edilen maddi ve gayri maddi tüm varlıklardan oluşan tereke üzerinde iştirak halindeki ortaklık devam ettiği sürece de, mirasçılarının bağımsız payları ve tasarruf hakları bulunmamaktadır. Miras ortaklığının sona erdiği iddia edilmediğine göre, mirasbırakanın, davalı banka nezdindeki mevduat hesabının paylaşılması konusunda tüm mirasçılarının birlikte hareket etmeleri veya miras ortaklığına temsilci atamaları veya MK’nun 584/a (Yeni MK 644) maddesi doğrultusunda, iştirak halinde mülkiyetin müşterek mülkiyete dönüştürülmesi hakkında mahkemeden ilam alınması gerekmektedir. Açıklanan koşullardan hiçbiri gerçekleşmeden, bir kısım mirasçılarının, tereke unsuru mevduat hesabından yasal mirasçılık paylarını talep etmeleri

⁶ Bu karar için bk. **UYAR, Talih:** Türk Medeni Kanunu, Gerekçeli-İçtihatlı, Miras Hukuku, C. III (MK 495-682), Ankara 2002, s. 2732-2733.

mesmu olmaz. Davanın reddine karar vermek gerekirken yazılı olduğu biçimde hüküm kurulması doğru görülmemiştir...”⁷.

Ayrıca belirtmeliyim ki, MK 640/II'nin kapsamına sadece, teknik anlamdaki tasarruf işlemleri girmez. Bunun yanında terekenin yönetim (idare) işlemleri de oybirliği esasına tabidir⁸. Nitekim bu husus elbirliğiyle mülkiyet bakımından MK 702/II'de açıkça ifade edilmiştir. Terekenin yönetimi, tereke değerlerinin muhafaza edilmesini, dikkatli şekilde artırılmasını ve devam eden hukuki işlemlerin yürütülmesini kapsar⁹.

Bu şekilde miras ortaklığında tasarruf ve idare işlemleri bakımından temel ilke niteliğindeki birlikte hareket ilkesinin bazen işin niteliğinden bazen de kanundan kaynaklanan istisnalarıyla karşılaşılabılır. Örneğin miras ortaklığında birlikte hareket ilkesine rağmen, gecikmesinde tehlike olan durumlarda her mirasçı tüm mirasçılar bakımından etkili olabilecek şekilde acil tedbirleri bağımsız bir şekilde alabilir. Ayrıca acil olmayan durumlar bakımından da veka-

⁷ Bu karar için bk. **YKD 1995, C. XXI, S. 6, s. 906-907; Uyar, s. 2645-2646**. Bu hususta başka bir örnek karar için bk. **11.HD, 30.11.2006, E. 2005/11010, K. 2006/12519** (Bu karar için bk. **LegalHD 2007, S. 52, s. 1256-1257**). Bu çerçevede yine bir başka kararda Yargıtay, terekeye dahil bir tapusuz taşınmazın mirasçılardan birisi tarafından satılmasını ve zilyetliğinin devir ve teslimini geçersiz kabul etmiştir. Bk. **16.HD, 25.9.1992, E. 1991/15981, K. 10642 (UYAR, s. 2656; YKD 1993, C. XIX, S. 1, s. 71 vd.)**. Yine diğer bir kararda Yargıtay (**8.HD, 23.09.1987, E. 10538, K. 10079**), miras ortaklığı tarafından açılan bir davadan mirasçılardan birisinin tek taraflı olarak vazgeçmesinin olanaklı olmadığını da içtihat etmiştir. Yargıtay bir başka kararında da (**TD, 29.1.1968, E. 1740, K. 5421**) haklı olarak, mirasçıların tamamının birlikte hareket ederek, terekeye dahil bir bonoyu ciro etmesinin olanaklı olduğunu belirtmiştir (Bu karar için bk. **UYAR, s. 2736**). Gerçekten de buradaki ciro da niteliği gereği bir tasarruf işlemidir ve miras ortaklığı aşamasında bononun devri için bütün mirasçıların söz konusu ciroyu yapması zorunludur.

⁸ Bu hususta bk. **BECK, ALEXANDER: Grundriss des schweizerischen Erbrecht, 2. Auf, Bern 1976, s. 149; DRUEY, JEAN NICOLAS: Grundriss des Erbrechts, 5. Auf, Bern 2002, s. 197, No. 23; ÖZTAN, s. 414.**

⁹ Bu hususta bk. **ÖZTAN, s. 414.**

letsiz iş görmeyen şartları gerçekleşebilir (BK 526 vd) ve bir mirasçı istisnaen miras ortaklığı için hukuken bağlayıcı davranış bakımından haklı görülebilir¹⁰. Bu istisnai durumlar artırılabilir. Ancak istisna teşkil eden bu durumlar dışında tasarruf ve idare işlemleri bakımından temel ilke niteliğindeki birlikte hareket ilkesinin, mirasçılar arasında yapılacak bir anlaşmayla ortadan kaldırılması olanaklı olmadığı gibi, mirasbırakan da bir ölüme bağlı tasarruf vasıtasıyla birlikte hareket ilkesinin uygulanmasını engelleyemez¹¹. Burada özellikle mirasçılar arasında yapılacak bir anlaşmayla birlikte hareket ilkesinin kaldırılamaması, miras ortaklığını yine bir elbirliğiyle mülkiyet hali teşkil eden adi ortaklıktan önemli ölçüde farklılaştırmaktadır. Çünkü adi ortaklıkta ortaklık sözleşmesinde kararların çoğunluk ilkesine uygun şekilde alınacağı kararlaştırılabilir (BK 624/II).

II. BİRLİKTE HAREKET İLKESİNİN İŞLEMESİ VE TEREKE TEMSİLCİSİ VASITASIYLA MİRAS ORTAKLIĞINA HAREKET YETENEĞİ KAZANDIRILMASI

Bazı durumlarda miras ortaklığında temel ilke niteliğindeki birlikte hareket ilkesi işlemez. Örneğin mirasçıların ayrı yerlerde bulunduğu bir miras ortaklığının sürdürülmek zorunda kalması, fiilen o ortaklığının işlemlerinin gerçekleştirilmesini -birlikte hareket ilkesinin istisnasını oluşturan durumlar dışında- olanaksız kılar. Hatta bu hareket yeteneği engellerinin ortaya çıkması için miras ortaklığının uzun süre devam edecek olması da gerekli değildir. Daha en baştan, mirasbırakanın ölümüyle birlikte açılan terekede mirasçıların birlikte hareket etmeleri, örneğin aralarındaki ağır anlaşmazlıklar nedeniyle olanaksız olabilir.

¹⁰ Bu hususta bk. BRÜKNER/WEIBEL, s. 119 ve orada dn. 399; KOSTKIEWICZ/NOBEL/SCHWANDER/WOLF (BEUSCHLIGGENSTORFER/WEHINGER), Art. 602, No. 11; Bas.Komm/ZGB (SCHAUFELBERGER/KELLER), Art. 602, No.18.

¹¹ Bu son husus için bk. Bas.Komm/ZGB (SCHAUFELBERGER/KELLER), Art. 602, No.11; ayrıca oybirliği ilkesinin mirasbırakanın tasarrufuyla ortadan kaldırılamayacağına ilişkin bk. PraxKomm. Erbrecht/WEIBEL, Art. 602, No.23; DRUEY, s. 197, No. 24.

Birlikte hareket ilkesinin işlemediği bu durumlar için -tereke temsilcisi dışında- başka çözüm yolları da vardır. Gerçekten de mirasçılardan miras ortaklığına müştereken kendi aralarından birisini veya üçüncü bir kişiyi temsilci olarak atamaları ve bu temsilci aracılığıyla miras ortaklığının hareket yeteneğini biraz daha kolaylaştırmaları olanaklıdır¹². Ancak bir kişinin bu şekilde temsilci olarak seçilebilmesi için, tüm mirasçılardan uyuşması şarttır. Yoksa bir kısım mirasçılardan miras ortaklığının idaresi için bir kişiye (bu mirasçılardan birisi de olabilir) vekalet vermiş olması diğerlerini bağlamaz. Bu durumda mirasçılardan birisi mahkemeye tereke temsilcisi atanması için başvurursa, mahkeme şayet şartları varsa, terekenin tamamı için tereke temsilcisi atayabilir. Yoksa terekenin bir kısmının idaresinin mirasçılara bırakılması şeklinde bir karar veremez. Nitekim bir kararında Yargıtay da (Bk. **2.HD, 20.12.1977, E. 8643, K. 8826**) bu hususu açıkça ifade etmiştir. Bu kararın ilgili kısmı şöyledir:

“...Mirasçılardan bir kısmının miras şirketinin idaresi için bir kimseye vekâlet vermiş olması öbürlerini bağlamaz. Olayda davalı mirasçılar, Tanju’yı vekil tayin etmişlerse de, Tanju, kızı Ayşe adına bu işleme muvafakat etmemiştir. Bir mirasçı bile miras şirketine mümessil tayin edilmesini isteyebilir. Ayşe velisi ise bu hakkını kullanmıştır. O halde miras şirketinin tamamına mümessil tayin edilmesi gerekirken terekenin bir kısmının idaresinin mirasçılara bırakılması şeklinde karar verilmesi usul ve kanuna aykırıdır...”¹³.

¹² Mirasçılardan müştereken temsilci atayabileceklerine ilişkin bk. **PICENONI, JENNIFER**: Der Erbenvertreter nach Art. 602 Abs.3 ZGB, Zürich 2004, s. 2; **ERB, FELIX**: Die Bankvollmacht, Diss. Zürich 1974, s. 182; Bas.Komm/ZGB (**SCHAUFELBERGER/KELLER**), Art. 602, No. 24; PraxKomm. Erbrecht/**WEIBEL**, Art. 602, No.32; **KOSTKIEWICZ/NOBEL/ SCHWANDER/WOLF (BEUSCH-LIGGENSTORFER/WEHINGER)**, Art. 602, No. 18; **DRUEY**, s. 199, No.30; **İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ**, s. 537; **DURAL/ÖZ**, s. 438, No. 1872; **İMRE/ERMAN**, s. 415 ve 427; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU**, s. 693; **ÖZTAN**, s. 416.

¹³ Bu karar için bk. **DALAMANLI, LÜTFÜ/KAZANCI, FARUK/KAZANCI, MUHARREM**: İlmî ve Kazai İçtihatlarla Açıklamalı, Türk Medeni Kanunu, C. III, Madde: 439-617, Miras Hukuku, İstanbul 1991, s. 602-603.

Hemen söyleyelim ki, mirasçıların oybirliğiyle atadıkları bu temsilci, bizim çalışmamızın konusunu teşkil eden tereke temsilcisi değildir. Aksine burada BK'nun temsil kurallarına göre (BK 40 vd) atanan bir temsilci söz konusudur. Birlikte hareket ilkesinin işlevsiz kaldığı durumlara karşı temsilci atama şeklindeki bu çözüm kullanılabilirse de, duruma göre en acil hallerde söz konusu çözüm tarzı da işe yaramayabilir. Çünkü bir kere atama aşamasında mirasçılarının tamamının temsilci atanması ve temsilcinin şahsı bakımından uyuşması gerekir. Ayrıca daha da önemlisi her bir mirasçı tek başına bu temsilcinin temsil yetkisini BK 42'ye göre geçerli bir şekilde geri alabilir ve terekeyi temsilcisz bırakabilir¹⁴. Bu şekilde tek bir mirasçıya bile böyle bir geri alma yetkisinin tanınması da, miras ortaklığında temel ilke niteliğindeki birlikte hareket ilkesiyle bağlantılıdır. Gerçekten de nasıl ki bir temsilcinin miras ortaklığı devam ederken mirasçılar tarafından atanması için tüm mirasçılar irade beyanında bulunması zorunlu oluyor, içlerinden birisinin bile yetkilendirme beyanında bulunmaması temsilcinin atanmasına engel teşkil ediyorsa, aynı sonuç yetkinin geri alınması bakımından da kabul edilmelidir. O halde mirasçılardan birisinin temsil yetkisini geri alması durumunda, bu artık mirasçılarının tamamının yapılan işlemlere onayının olmaması anlamındadır. Temsil yetkisi geri alınmanın sonucu olarak ortadan kalkar. Dolayısıyla mirasçılar tarafından yapılan böyle bir yetkilendirmenin çok güvenilir ve işleyebilir bir yol olmadığını söyleyebilirim.

İşte buraya kadar anlatılanlar, tereke temsilcisinin neden MK 640/III'de yasal olarak düzenlendiğine de ışık tutmaktadır. Gerçekten de -çeşitli nedenlerle- mirasçılar arasında oybirliği sağlanamıyor veya sağlanmış ancak sonra derin anlaşmazlıklar ortaya çıkmış, bu da miras ortaklığının hareket yeteneğini ortadan kaldıran bir boyuta ulaşmışsa, bu halde kanun koyucu bir kuralla (yani MK 640/III ile)

¹⁴ Nitekim tek başına bir mirasçının temsil yetkisini geri alabileceğine ilişkin bk. **BRÜCKNER, CHRISTIAN/WEIBEL, THOMAS**: Die erbrechtlichen Klagen, 2. Auf, Zürich 2006, s. 118; **TUOR/PICENONI, VITO**, Art. 602, No. 23; PraxKomm. Erbrecht/**WEIBEL**, Art. 602, No.33; **DRUEY**, s. 199, No. 30.

mirasçılara miras ortaklığının hareket yeteneğini tekrar sağlamaları için olanak tanımaktadır. Dolayısıyla tereke temsilcisinin, özellikle miras ortaklığının yapısından ve birlikte hareket ilkesinden ortaya çıkan sorunları aşmak amacıyla benimsenmiş bir kurum olduğunu söyleyebilirim. Nitekim bir kararında Yargıtay da (**2.HD, 24.9.1985, E. 6366, K. 7404**) bu noktaya işaret etmiştir. Bu kararın ilgili kısmı şöyledir:

“...Medenî Kanununun 581. maddesi (Yeni MK 640) uyarınca miras şirketine mümessil tayini talebinin amacı, miras ortaklığının tüzel kişiliğinin bulunmamasına, mirasçının miras ortaklığındaki hakkının miras payı üzerinde bir hak olmayıp mirasçının iştirak halinde tereke mamelekinin bütünü üzerinde bir hak oluşturmasına ve mirasçıların birlikte hareket etmelerinin güçlüğünü önlemeye dayalıdır...”¹⁵.

Ayrıca belirtmeliyim ki, MK 640/III'e göre atanan tereke temsilcisi, sadece tereke temsilcisi atanmasını talep eden mirasçı bakımından etki göstermemektedir. Tam tersine miras ortaklığına katılan tüm mirasçılar için faaliyette bulunmakta, yaptığı işlemlerle atanması talebinde bulunan mirasçılar dışındaki diğer mirasçılara da etkilemektedir. Bu niteliği tereke temsilcisinin ve MK 640/III'deki düzenlemenin önemini daha da artırmaktadır.

III. TEREKE TEMSİLCİSİNİN ÖZEL KAYYIM OLUP OLMADIĞI SORUNU ve TEREKE TEMSİLCİSİNİN ATANMASININ ŞARTLARI

Çalışmamın bu kısmında, tereke temsilcisi atanmasının şartları üzerinde yoğunlaşmak istiyorum. Ancak bu noktada öncelikle Yargıtay'la (özellikle 2. Hukuk Dairesiyle) temel bir görüş farkımın bulunduğunu belirtmeliyim. Bunun üzerinde burada biraz durmak istiyorum:

¹⁵ Bu karar için bk. **UYAR**, s. 2706-2708.

A. TEREKE TEMSİLCİSİNİN ÖZEL KAYYIM OLUP OLMADIĞI SORUNU

Yargıtay bazı kararlarında tereke temsilcisinin özel kayyım olduğunu belirtmektedir. Nitekim örneğin bk. **2.HD, 23.02.2012, E. 2010/18663, K. 2012/3575:**

“...Dava atanmış bulunan tereke temsilcisinin değiştirilmesi isteğine ilişkindir. Miras ortaklığı temsilcisi (TMK. md. 640) özel kayyım niteliğindedir. Türk Medeni Kanununun 431. maddesi uyarınca vasi tayininde usul kayyım (mümessil) için de uygulanır...”¹⁶.

Bu şekilde tereke temsilcisinin özel kayyım olduğu yönündeki bir nitelendirme, özellikle atama koşullarını çok etkiler. Çünkü şayet bu görüş kabul edilirse, MK 431 gereğince vasi tayinindeki usul kayyım için de uygulanacağından kayyımlığa ve vesayete ilişkin kurallar tereke temsilcisinin atanması bakımından da uygulama alanı bulur. Hatta bu nitelendirmenin sonucu olarak sadece tereke temsilcisinin atanması bakımından değil, faaliyetleri ve özellikle de denetlenmesi bakımından da kayyımlığa ilişkin kurallar uygulama alanı bulmaya başlar.

Kanun koyucu tereke temsilcisinin konumunu ve hukuki niteliğini kanunda tanımlamamıştır. Bu kuruma ilişkin olarak MK’da sadece bir “temsilden” söz edilmektedir (MK 640/III). Ancak bu ifade örtülü de olsa tereke temsilcisinin hukuki niteliğine işaret etmektedir. Atanmasına, hareket tarzına ve görevlerine bakıldığında,

¹⁶ Bu karar yayınlanmamıştır. Bu kararlar benzer nitelikte başka örnek kararlar için bk. **2.HD, 27.05.2010, E. 2009/21371, K. 2010/10334** (Bu karar yayınlanmamıştır). **2.HD, 7.3.2005, E. 237, K. 3443** (GENÇCAN, ÖMER UĞUR: 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu, C. III, 2. Baskı, Ankara 2007, s. 3761); **2.HD, 19.12.2002, E. 12108, K. 14270** (GENÇCAN, s. 3764); **2.HD, 13.3.2003, E. 2291, K. 3440** (GENÇCAN, s. 3765-3766); **2.HD, 11.12.2007, E. 2007/19836, K. 2007/17294** (İsBD 2010, S. 1, s. 323-324); **2. HD, 9.2.2009, E. 2008/18027, K. 2009/1647** (İKİD 2009, S. 587, s. 6799).

tereki temsilcisinin özel hukukun bir kurumu olarak kendine özgü (sui generis) bir yapısı bulunduğunu kabul etmek gereklidir¹⁷.

Burada hangi kuralların tereki temsilcisine uygulanması gerektiği bakımından, Miras hukukunda ve Borçlar hukukunda kalınmalı, kayyım ve vesayete gidilmemelidir. Özellikle vasiyeti yerine getirme görevlisine ilişkin kurallar (MK 550 vd) ve MK 592 ile MK 632 vd.'a göre atanan resmi tasfiye memuruna ilişkin hükümler, niteliğine uygun düştüğü ölçüde tereki temsilcisi bakımından da kıyasen uygulanmalıdır. Bilhassa yetki ve yükümlülükler bakımından buralarda getirilen düzenlemeler, tereki temsilcisi bakımından da oldukça elverişli kurallardır¹⁸. Yine tereki temsilcisine vekaletle ilişkin bazı kurallar da kıyasen uygulanabilir. Gerçi vekalet veren konumundaki mirasçılardan tereki temsilcisine talimat verme hakları yoktur. Ancak buna rağmen, tereki temsilcisinin fonksiyonları vekaletle benzer nitelikler göstermektedir. Bu nedenle özellikle hesap verme ve sorumluluk bakımından vekaletle ilişkin kurallar tereki temsilcisi bakımından da kıyasen uygulama alanı bulabilir¹⁹.

B. TEREKE TEMSİLCİSİ ATANMASININ ŞARTLARI

Özel kayyım olmadığı için tereki temsilcisinin atanması bakımından özellikle Miras hukuku kuralları dikkate alınmalıdır. MK 640/III atama bakımından temel hüküm niteliğindedir ve nasıl tereki temsilcisi atanabileceğine ilişkin olarak bize ışık tutmaktadır. MK 640/III'e göre, mirasçılardan birisinin istemi üzerine sulh mahkemesi, miras ortaklığına paylaşmaya kadar bir temsilci atayabilir. Bu kısa düzenlemeden tereki temsilcisinin atanması için bazı ipuçları elde etmek olanaklıdır.

¹⁷ Nitekim bu hususta bk. PICENONI, JENNIFER, s. 13-14.

¹⁸ Nitekim bu hususta benzer olarak bk. Bas.Komm/ZGB (SCHAUFELBERGER/KELLER), Art. 602, No. 47 vd.

¹⁹ Bu hususta bk. Bas.Komm/ZGB (SCHAUFELBERGER/KELLER), Art. 602, No.47-48; vekalet kurallarının tereki temsilcisine uygulanabileceğine ilişkin ayrıca bk. PICENONI, JENNIFER, s. 8.

1. Tereke Temsilcisi Atanması Bakımından Şekli Şartlar

a. Mirasçıların Tereke Temsilcisi Atanmasını Talep Etmeleri Zorunluluğu ve Mirasçı Olmayanların Talepte Bulunamaması

aa. Mirasçıların Tereke Temsilcisi Atanmasını Talep Etmeleri Zorunluluğu

MK 640/III'den çıkan anlama göre, mirasçılardan birisinin sulh mahkemesine başvurması, tereke temsilcisi atanması için yeterli ve gereklidir. Böylelikle kanun, her bir mirasçıya bağımsız ve bireysel bir hak tanımıştır. Bu hakkın diğer mirasçıların oybirliğiyle alacakları bir kararla mirasçının elinden alınması olanaklı değildir. Böyle tek bir mirasçıya tereke temsilcisi atanması talebi tanımak suretiyle kanun koyucu, tereke temsilcisi atanması isteğinin terekeye ilişkin bir husus olarak nitelenemeyeceğini, burada mirasçıların kendi hukuki durumlarının korunmasına ilişkin bir talep söz konusu olduğunu, dolayısıyla münferit mirasçıların birlikte hareket ilkesinden bağımsız olarak böyle bir temsilci atanmasını talep edebileceğini de belirtmektedir. Ayrıca bu şekilde miras ortaklığına temsilci atanması mirasçı tarafından istenebileceğinden, başvuruda bulunanın bu sıfatını ispat etmesi zorunludur²⁰. İspat genellikle mirasçılık belgesiyle (MK 598 ve ayrıca Noterlik Kanunu 71/A) olacaktır. Yine nüfus kayıtları da ispat bakımından dikkate alınabilir.

Bu şekilde MK 640/III'den kaynaklanan hak, bireysel mirasçının mahkemeye başvurusuna bağlandığından, mahkemece kendiliğinden (resen) tereke temsilcisi atanması olanaklı değildir²¹. Ayrıca tereke temsilcisi atanması talebi bakımından sadece mirasçılardan söz edildiğinden, hem kanuni hem de atanmış mirasçıların tereke temsilcisi atanması için mahkemeye başvurabilmeleri olanaklıdır.

²⁰ Bu hususta bk. PICENONI, JENNIFER, s. 20; ŞENGÜN, KEMAL OĞUZ: "Miras Ortaklığına Temsilci Atanması", AD 1971, S. 1, s. 338.

²¹ Bu hususta bk. TUOR/PICENONI, VITO, Art. 602, No. 47; PraxKomm. Erbrecht/WEIBEL, Art. 602, No. 61; PICENONI, JENNIFER, s. 17; DURAL/ÖZ, s. 449, No. 1911; İMRE/ERMAN, s. 427; ÖZTAN, s. 417; ŞENGÜN, s. 336.

Yine ön mirasçı da (MK 521 vd) art mirasçıya mirası devretmekle yükümlü bulunduğu ana kadar geçici de olsa mirasçı sıfatını haizdir. Bu nedenle onun da bu devrede tereke temsilcisi atanmasını isteyebileceğini kabul edebiliriz²².

Miras ortaklığı süresi içerisinde mirasçılardan birisi ölürse, onun mirasçıları da miras ortaklığına katılır. Bu çerçevede her bir mirasçının mirasçısı tek başına ilk mirasbırakanın miras ortaklığının üyesi olur. Yani ilk mirasbırakanın miras ortaklığının ölen bir üyesinin mirasçıları, söz konusu miras ortaklığında bir birlik olarak yer almazlar. Aksine onlardan her biri miras ortaklığında bağımsız mirasçı ve oy sahibi konumunu elde eder²³. Bunun sonucu olarak da bunların her birinin tereke temsilcisi atanması için mahkemeye başvuru hakkının varlığı kabul edilmelidir.

Mirasçılar temsilcileri vasıtasıyla da tereke temsilcisi atanmasını mahkemeden talep edebilirler. Mutlaka kendilerinin mahkemeye başvurmaları söz konusu olmayacaktır. Çünkü MK 640 ile mirasçılara tanınan hak, şahsa sıkı sıkıya bağlı bir hak değildir. Mirasçının kanuni temsilcisi, böyle bir hakkı, temsil olunan mirasçı için kullanabilir. Bu çerçevede vesayet bakımından MK 462/b.8'e göre hareket etmek gerekir. Çünkü tereke temsilcisi atanması talebinin dava yoluyla kullanılması söz konusudur. Bu nedenle vasinin tereke temsilcisi atanması için başvurması esnasında vesayet makamından izin alması zorunludur. Ayrıca kanaatimce bu hak dava yoluyla kullanılmakta olduğundan iradi temsil bakımından Avukatlık Kanunu'nun 35. maddesi devreye girer. Mirasçı adına bu talepte bulunacak kişinin avukat olması gerekir.

Ayrıca belirtmeliyim ki, tereke temsilcisi atanması için mahkemeye başvurmada, bir mirasçı eylemi söz konusudur. Mirasçılar tarafından yapılan böyle bir talebin başka bazı sonuçları da ortaya çıkabilir. Gerçekten de mirasçı, kanuni ret süresi olan üç aylık süre

²² Bu hususta bk. **PICENONI, JENNIFER**, s. 21.

²³ Bu hususta bk. **PraxKomm.Erbrecht/WEIBEL**, Art. 602, No.10; **TUOR/PICENONI, VITO**, Art. 602, No. 4; **Bas.Komm/ZGB (SCHAUFELBERGER/KELLER)**, Art. 602, No.6.

(MK 606/I) geçmeden önce tereke temsilcisi atanması talebinde bulunursa, bu aynı zamanda MK 610/II gereğince mirasın kabulüne ilişkin örtülü bir davranış olarak kabul edilebilir²⁴. Dolayısıyla tereke temsilcisi atanmasına ilişkin talepten sonra, mirasın reddi söz konusu olamaz. Ayrıca belirtmeliyim ki, MK 610/II kuralı aynı zamanda hükmi ret (MK 605/II) bakımından da uygulama alanı bulduğundan²⁵, tereke temsilcisi atanması talebinde bulunan mirasçı, hükmi reddi de ileri süremez.

Kanaatimce ilginç bir durum, mahkeme aşamasında veya tereke temsilcisi atandıktan sonra başvuruda bulunan mirasçının bu sıfatının bulunmamasının anlaşılmasıdır.

Gerçekten de örneğin tereke temsilcisi atanması için başvuran mirasçının dava sırasında bir mirastan yoksunluk sebebi olan mirasbırakanı kasten ve hukuka aykırı olarak öldürdüğü anlaşılırsa (MK 578/I b. 1), bu durumda mahkemenin talebi kabul etmesi düşünülemez. Çünkü başvuranın mirasçı sıfatı bulunmamaktadır.

Buna karşılık mahkemece tereke temsilcisi atandıktan sonra da, bu hukuki durum ortaya çıkabilir. Yani mahkemece tereke temsilcisi atandıktan sonra, başvuranın mirasçı olmadığı anlaşılırsa, ne olacağı

²⁴ Bu hususta bk. **TUOR/PICENONI, VITO**, Art. 602, No. 47; **PICENONI, JENNIFER**, s. 21; PraxKomm. Erbrecht/**WEIBEL**, Art. 602, No. 61.

²⁵ Nitekim MK 610/II düzenlemesinin hükmi ret bakımından da uygulanacağını bazı kararlarında Yargıtay da ifade etmiştir. Bk. **2. HD, 12.5.2009, E. 2009/6082, K. 2009/12**: "...Dava, terekenin borca batık olması sebebiyle hükmen reddi isteğine ilişkindir (TMK m.605/2). Mirasbırakan İ.. 16.07.2002 tarihinde ölmüş, bu dava 24.08.2004 tarihinde açılmıştır. Ret süresi bitmeden, mirasçı olarak tereke işlemlerine karışan, terekenin olağan yönetimi niteliğinde olmayan veya mirasbırakanın işlerinin yürütülmesi için gerekli olanın dışında işler yapan ya da tereke mallarını gizleyen veya kendisine mal eden mirasçı mirası reddedemez (TMK m.610/2). Red hakkının yitirilmesine ilişkin bu hüküm, sadece normal terekeler hakkında değil, hükmen red durumunda da uygulanır. Onun için bir mirasçı, kesin şekilde mirasa sahip çıkıp, yukarıdaki tasarruflarda bulduktan sonra hükmü red ileri süremez..." (Bu karar için bk. **İsBD 2012, S. 3, s. 386**). Bu hususta başka bir örnek karar için bk. **HGK, 16.4.2008, E. 2008/4-332, K. 2008/336 (İsBD 2012, S. 3, s. 332-334)**.

tartışılabilir. Bu halde mirasçılardan birisi bu hususu ileri sürerek ve mahkemeye başvurarak tereke temsilcisinin görevden alınmasını isteyebilir. Kanaatimce böyle bir talep karşısında, duruma göre tereke temsilcisi görevine devam edebilmelidir. Özellikle tereke temsilcisi atanırken, -aşağıda da görüleceği gibi- mahkeme bütün olarak miras ortaklığının menfaatlerini dikkate almalıdır. Yoksa sadece talepte bulunan mirasçının menfaatlerini dikkate alamaz. Bunun sonucu olarak örneğin mirasçılardan tamamının aynı yerde bulunmaması nedeniyle tereke temsilcisi atanmışsa, talepte bulunanın mirasçı sıfatının bulunmadığının sonradan anlaşılması, diğer mirasçılar arasında birlik sağlanamaması şartıyla tereke temsilcisinin görevden alınması gerektirmez. Ancak mahkeme tereke temsilcisi atanması talebinde bulunan mirasçının diğerleriyle anlaşamaması nedeniyle tereke temsilcisi atanmışsa, farklı düşünmek gerekir. Çünkü bu durumda diğer mirasçılar kendi aralarında birlik sağlayarak miras ortaklığını sürdürebilirler ve birlikte hareket ilkesine uygun davranabilirler. Yani bu sorun bakımından mahkeme özellikle tereke temsilcisi olmaksızın miras ortaklığında birlikte hareket ilkesine uygun olarak davranılıp davranılmayacağını denetlemelidir.

bb. Mirasçı Olmayanların Talepte Bulunamaması

MK 640/III tereke temsilcisi atanmasını talep edenin mirasçı olmasını aradığından, mirasçı olmayanların tereke temsilcisi atanması için sulh mahkemesine başvurması olanaklı değildir. Nitekim Yargıtay da bir kararında, tereke temsilcisinin sadece mirasçılardan atanmasının istenebileceğini, mirasçı olmayanların tereke temsilcisi atanmasını isteyemeyeceğini içtihat etmiştir. Bu kararın (HGK, 15.2.1989, E. 1989/2-9, K. 95) ilgili bölümü şöyledir:

“... Davanın konusu terekeye mümessil tayini isteğini kapsamakta olup mahkemece dava kabul edilmiş, Özel daire “miras şirketine mümessil tayini istemek hakkını mirasçılara ait olduğu, davacının ve terekesine mümessil tayini istenen mirasbırakanın mirasçısı olmadığına anlaşıldığı gerekçesiyle kararı dava hakkı yönünden bozmuş, mahkeme direnmiştir. Olayda mahkemenin hükme dayanak yaptığı 28.4.1983 gün ve 1982/

819-311 sayılı mirasçılık belgesinden davacının İsmail kızı Celile Cananoğlu'nun mirasçısı olduğu anlaşılmaktadır. O halde, bu durum karşısında davacının dava hakkının varlığının kabulü gerekeceğinden ve dava hakkına yönelik direnme isabetli olduğundan işin esası incelenmek üzere dosya Özel Daireye gönderilmelidir..."²⁶.

Mirasçı olmayanların, tereke temsilcisi atanmasını isteyemeyeceği yönündeki sonuç, bazı özellikli durumlar ortaya çıkartmaktadır. Bu durumları da burada incelemekte yarar vardır:

İlk olarak belirtmeliyim ki, bir vasiyet alacaklısı, mirasçı konumuna sahip olmadığından, tereke temsilcisi atanması için başvuruda bulunamaz. Yine tereke alacaklıları veya mirasçıların alacaklılarının da böyle bir talepte bulunması olanaklı değildir²⁷.

Ayrıca mirası reddedenler (MK 605 vd) ve mirastan yoksun olanlar (MK 578 vd) da mirasçı sıfatını yitirdiklerinden tereke temsilcisi atanması talebinde bulunamazlar.

MK 510'a göre mirasçılıktan çıkarılanlar da mirasçı sıfatını yitirirler. Ancak kanaatimce MK 513'e göre, borç ödemediği aciz nedeniyle mirasçılıktan çıkarılma durumunda, mirasçı bu sıfatını tamamen yitirmedeğinden, onun tereke temsilcisi atanması talebinde bulunabileceğinden kuşku duymamak gerekir.

Yine mirastan feragat sözleşmesi yapanlar (MK 528) da mirasçı sıfatını kaybettiklerinden (MK 528/II), tereke temsilcisi atanmasını isteyemezler²⁸. Ancak mirastan feragat sözleşmesinin kısmi feragat

²⁶ Bu kararın yayımlandığı yerler için bk. İKİD 1989, C. XXIX, S. 342, s. 6484-6485; UYAR, s. 2683-2684; DALAMANLI/KAZANCI/KAZANCI, s. 556.

²⁷ Bu hususta bk. İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, s. 540; vasiyet alacaklılarının tereke temsilcisi atanması talebinde bulunamayacağına ilişkin olarak bk. DURAL/ÖZ, s. 449, No. 1912.

²⁸ Yargıtay bir kararında, mirastan feragat eden bir mirasçının bu sıfatını yitireceğini, bu nedenle mirasçı sıfatının zorunlu olduğu muris muvazaasına dayalı tapu iptali ve tescil davası açamayacağını içtihat etmiştir. Bu kararın (1. HD, 21.12.2006, E. 2006/9778, K. 2006/12926) ilgili kısmı şöyledir: "...Davacı, sözü edilen işlemlerin muris muvazaası hukuksal nedeniyle

şeklinde yapılması da olanaklıdır. Böyle bir durumda mirastan feragat eden, mirasçı sıfatını kaybetmez²⁹, sadece feragat oranında onun miras payı azalır. Dolayısıyla mirastan kısmi feragat edenin, mirasçı sıfatıyla ve diğer şartların da gerçekleşmesi koşuluyla, tereke temsilcisi atanmasını isteyebilmesi olanaklıdır.

Bunun gibi MK 521'e göre art mirasçılar da en başta mirasçı sıfatına sahip olmadıklarından tereke temsilcisi atanması isteminde bulunamazlar. Ancak art mirasçılar, kendilerine miras, ön mirasçı tarafından devredilir devredilmez ikameli tasarruf yapanın mirasçısı sıfatını kazandıklarından, onların bu andan itibaren tereke temsilcisi atanması talebinde bulunabileceklerini kabul etmek gerekir³⁰.

Yedek mirasçılarının durumu da tereke temsilcisi atanma talebi bakımından özellik gösterir. Gerçekten de MK 520'ye göre, yedek mirasçı ancak mirasbırakanın atadığı mirasçının kendisinden önce

geçersiz olduğunu ileri sürerek, eldeki davayı açmıştır. Davanın dayanağı 1.4.1974 tarih 1/2 Sayılı İnançları Birleştirme Kararıdır. Söz konusu İnançları Birleştirme Kararı uyarınca dava hakkı, saklı pay sahibi olsun ya da olmasın miras hakkı çiğnenen tüm mirasçılara tanınmıştır. Öyle ise, öncelikle davada davacının miras hakkının bulunup bulunmadığının incelenmesi gerekir. Davacı, 14.9.1988 tarihli olup, Gaziosmanpaşa 1. Noterliğince düzenlenen "Mirastan Feragat Sözleşmesi" ne göre miras hakkından feragat etmiştir. Feragat sözleşmesi belli bir kişi yararına yapılmamıştır. Halen de geçerliliğini korumaktadır. Bu durumda, feragatin alt soyu yararına yapıldığı kabul edilmelidir. Davacının alt soyu mevcuttur. Öyle ise Türk Medeni Kanunu'nun 529/2. maddesi hükmüne göre, feragatin hükümden düştüğü söylenemez. Bu durumda davacının mirasçılık sıfatının bunun neticesi olarak da davada sıfatının bulunmadığı kabul edilmelidir. Hal böyle olunca, sıfat yokluğundan davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yanılığılı değerlendirme ve düşüncelerle davanın kabul edilmiş olması doğru değildir..." (İsBD 2008, S. 1, s. 309-310). Kuşkusuz bu kararla benzer şekilde, mirastan feragat etme suretiyle mirasçı sıfatını yitirmiş olan söz konusu kişinin, tereke temsilcisi atanmasını da talep edemeyeceğini söyleyebiliriz.

²⁹ Bu hususta bk. AYBAY, AYDIN; Miras Hukuku Dersleri, 4. Baskı, İstanbul 2003, s. 48; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, s. 262; DURAL/ÖZ, s. 192, No. 893; İMRE/ERMAN, s. 186; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 301.

³⁰ Bu hususta bk. PICENONI, JENNIFER, s. 22.

ölmesi veya mirası reddetmesi halinde onun yerine geçmek üzere atanacağından, ancak bu hallerde mirasçı sıfatını haiz olur ve bu sıfatı kazandıktan sonra tereke temsilcisi atanmasını sağlayabilir.

Terekenin tüm mirasçılarının anlaşması suretiyle kısmi paylaşılması durumunda, bazı mirasçılarının tereke dışında kalabilmesi olanaklıdır. Kısmi paylaşım üçe ayrılır: Bunlardan objektif kısmi paylaşımında, terekenin tamamı değil, terekeye dahil bazı mallar ve haklar mirasçılar arasında paylaşılır. Terekenin taksim edilmeyen kısmı üzerinde miras ortaklığı devam eder. Mirasçılarının sayısında ve sıfatında herhangi bir değişiklik olmaz³¹. Dolayısıyla mirasçılar objektif kısmi paylaşım durumunda aynı kaldığından, her biri paylaşılmayan kısım için tereke temsilcisi atanması için mahkemeye başvurabilirler. Ancak aynı şeyi subjektif kısmi paylaşım için söyleyemeyiz. Çünkü bu durumda miras ortaklığının üyeleri bakımından yapılan bir paylaşım söz konusudur. Miras ortaklığından mirasçılarının bir kısmı ayrılırlar ve ortaklık geri kalan mirasçılar arasında devam eder³². Bu şekilde subjektif kısmi miras paylaşımının sonucu olarak miras ortaklığından ayrılan mirasçılarının o andan itibaren mirasçı sıfatı kalmadığından, tereke temsilcisi atanması talebinde bulunabilmeleri olanağı da ortadan kalkar. Bir de karma kısmi paylaşım durumu vardır. Burada da tereke temsilcisi atanma talebi bakımından subjektif kısmi miras paylaşımına benzer bir hukuki durum ortaya çıkar. Çünkü bu halde hem ortak sayısında azalma olur, hem de terekenin malvarlığı çevresi ayrılan mirasçıya ödeme nedeniyle azalır³³. Karma kısmi miras paylaşımı durumunda

³¹ Bu hususta bk. Bas.Komm/ZGB (SCHAUFELBERGER/KELLER), Art. 602, No. 34; KOSTKIEWICZ/NOBEL/SCHWANDER/WOLF (BEUSCHLIGGENSTORFER/WEHINGER), Art. 602, No.21; ÖZAKMAN, CUMHUR: Miras Payının Devrine İlişkin Sözleşmeler, İstanbul 1984, s. 46-47; KILIÇOĞLU, Miras Taksim Sözleşmesi, s. 48; KILIÇOĞLU, Miras Hukuku, s. 348; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 686; DURAL/ÖZ, s. 455, No. 1940; İMRE/ERMAN, s. 444.

³² Bu hususta bk. KILIÇOĞLU, Miras Taksim Sözleşmesi, s. 48; KILIÇOĞLU, Miras Hukuku, s. 348; ÖZAKMAN, s. 47-48.

³³ Bu kavram için bk. KILIÇOĞLU, Miras Taksim Sözleşmesi, s. 49; KILIÇOĞLU, Miras Hukuku, s. 349; ÖZAKMAN, s. 49.

da, miras ortaklığından böyle bir paylaşım nedeniyle ayrılan mirasçılar bu andan itibaren mirasçı sıfatını ve tereke temsilcisi atanması talebinde bulunma yetkilerini yitirirler.

Türk Medeni Kanunu miras payının devrine ilişkin kurallar da getirmiştir. MK 677-678 buna işaret etmektedir. MK 677/I çerçevesinde miras payının mirasçılar arasında tamamen devredilmesi olanaklıdır. Böyle bir devir durumunda, devreden mirasçı ortaklıktaki pay ve ona bağlı haklarını yitirir ve miras ortaklığından ayrılmış olur³⁴. Bu andan itibaren tereke temsilcisi atanması talebinde de artık bulunamaz. Buna karşılık miras payı kısmen devredilirse, bu halde mirasçı sıfatının kaybı söz konusu olmadığından, kısmi devir yapan mirasçının tereke temsilcisi atanması talebinde bulunabilmesi olanaklıdır.

Ayrıca miras payının mirasçılar arasında devrinde, devreden mirasçı, tamamen payını devretmek yerine, sadece mirasın paylaşılması veya tasfiyesi sonucunda eline geçecek miras payını da devretmiş olabilir. Bu durumda temlik eden mirasçı miras ortaklığında kalır ve devrin sadece borç ilişkisinden doğan bir sonucu ortaya çıkar. Mirasçının diğer bir mirasçıyla yaptığı devir sözleşmesinin tam bir devir mi, yoksa sadece tasfiye sonucunda eline geçecek miras hissesinin devrimi sayılacağı, devir sözleşmesinin yorumundan ortaya çıkarılır³⁵. Hatta mirasçılar arasındaki miras payının devri sözleşmesinde mirasçının neyi devrettiğine ilişkin olarak şüphe ortaya çıkmışsa, bu durumda da mirasçının sadece mirasın paylaşılması veya tasfiyesi sonucunda eline geçecek miras payını devrettiği kabul edilmelidir³⁶. Bunun sonucu olarak mirasçı burada miras ortaklığından ayrılmadığından ve dolayısıyla mirasçı sıfatını da kaybetmediğinden tereke temsilcisi atanması isteminde bulunabilir.

³⁴ Bu hususta bk. ÖZAKMAN, s. 148 ve ayrıca s. 144; DURAL/ÖZ, s. 372, No. 1576; İMRE/ERMAN, s. 447 ve 527; SEROZAN/ENGİN (SEROZAN), s. 473, No. 3 ve s. 482, No. 18; ÖZTAN, s. 462.

³⁵ Nitekim bu hususta bk. SEROZAN/ENGİN (SEROZAN), s. 483, No. 20.

³⁶ Bu hususta bk. İMRE/ERMAN, s. 529 ve 530.

Ayrıca MK 677/II gereğince, miras payının bir üçüncü kişiye temlik de, bu üçüncü kişiye mirasçı sıfatı vermez. Dolayısıyla bu üçüncü kişiyle mirasçının yaptığı temlik anlaşmasıyla tereke temsilcisi atanmasını isteme hakkının da üçüncü kişiye geçtiği savunulamaz³⁷. Ancak bu durumda mirası devreden tereke temsilcisi atanmasını isteme hakkı ortadan kalkmaz. Çünkü temlik eden böyle bir temlikle miras hissesini değil, paylaşma veya tasfiye sonucunda kendisine düşecek payı devretmektedir. Burada bir tasarruf işlemi değil, bir borçlandırıcı işlem söz konusudur. Payı devralan üçüncü kişi, aynı değil, şahsi bir hak kazanmaktadır. Bu nedenle miras payını üçüncü kişiye devreden mirasçının, mirasçılık sıfatı devam eder ve miras ortaklığının ortağı olarak kalır³⁸. Yani pay devri sözleşmesiyle devralan üçüncü kişi, mirasçı sıfatını kazanmış ve miras ortaklığına katılmış değildir³⁹. Dolayısıyla mirasçı sıfatı bulunmayan bu üçüncü kişinin tereke temsilcisi atanmasını istemesi de olanaksızdır. Ancak payını devreden mirasçının tereke temsilcisi atanması talebinde bulunabileceğinden kuşku duymamak gerekir. Çünkü böyle bir devirle kendisi tereke dışında kalmış, miras ortaklığının üyesi ve mirasçı sıfatını yitirmiş değildir.

Kanun koyucu MK 678'de mirasın açılmasından önce de miras payının bir mirasçıya veya üçüncü kişiye devredilebileceğini, ancak bu sözleşmeye mirasbırakanın katılımının veya izninin şart olduğunu kabul etmektedir. Buradaki izin herhangi bir şekle bağlı olmamakla birlikte, en azından yazılı verilmesi ispat bakımından önemlidir. Ayrıca devir sözleşmesi yapıldıktan sonra da iznin verilmesi olanaklıdır⁴⁰. Ancak mirasbırakanın katılımı veya izni olmadıkça,

³⁷ Bu hususta bk. **TUOR/PICENONI, VITO**, Art. 602, No. 47; **PICENONI, JENNIFER**, s. 22-23; **DRUEY**, s. 206, No. 60.

³⁸ Bu hususta bk. **İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ**, s. 584; **İMRE/ERMAN**, s. 523; **ÖZTAN**, s. 464.

³⁹ Bu hususta bk. **DURAL/ÖZ**, s. 374, No. 1585; **KILIÇOĞLU**, *Miras Hukuku*, s. 385; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU**, s. 550; **SEROZAN/ENGİN (SEROZAN)**, s. 483, No.20.

⁴⁰ Bu hususta bk. **DURAL/ÖZ**, s. 368, No.1564; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU**, s. 546-547.

yapılan devir geçerli olmaz⁴¹. Bu şekilde kanuni şartlara uygun olarak miras açılmadan önce bir miras payının devri sözleşmesi yapılırsa, bu sözleşme ister mirasçıyla ister üçüncü kişiyle yapılsın, mirasçı sadece tasfiye payını devretmiş olur. Yoksa onun miras payını devrettiğini söyleyemeyiz⁴². Bu nedenle mirasçı miras açıldığında, bizzat kendisi mirasçı sıfatına sahip olur ve miras ortaklığına katılır. Dolayısıyla da tereke temsilcisi atanmasını bu sıfatla isteyebilir. Oysa aynı talepte payı devralan üçüncü kişi bulunamaz. Çünkü onun hakkı, paylaşırmanın yapılmasıyla muaccel olan ve tasfiye payının devrine ilişkin bir alacak hakkıdır.

Buna karşılık mirasbırakanın kendi sağlığında miras payının devri sözleşmesine katılması, miras sözleşmesiyle de olanaklıdır. Gerçekten de mirasbırakan bu olasılıkta, mirasçının mirastan feragatini (mirastan feragat sözleşmesiyle) kabul eder ve onun yerine miras hissesini devrettiği üçüncü kişiyi mirasçı olarak (miras sözleşmesi) atar. Bu olasılıkta hukuki durum çok farklılaşır. Çünkü miras hissesinin temlik olunduğu kişi, atanmış mirasçı sıfatıyla miras ortaklığına

⁴¹ Yargıtay bir kararında mirasbırakanın sağlığında miras payının devrine ilişkin sözleşme düzenlenirken mirasbırakanın akde katılmadığının (izin veya onay vermediğinin) tespiti durumunda, böyle bir devir sözleşmesinin hukuki değerini yitireceğini içtihat etmiştir. Bk. **1. HD, 5.3.2009, E. 2009/1181, K. 2009/2759**: "... Belgenin düzenlendiği tarihte muris sağdır. Davacı belgedeki imzasına itiraz etmemiştir. Oysa, davacı taraf, Osman imzasının bulunduğu belgedeki murisin imzasının sonradan belgeye geçirildiğini, başka bir anlatımla, belgenin sahtecilikle illetli olduğunu ileri sürmüş olmasına karşın, belge üzerinde bilirkşi tetkikatı yaptırılmadan neticeye gidilmiştir. Akit düzenlenirken mirasbırakanın akde katılmamasının tespiti halinde belgenin hukuki kıymetten düşeceği ve belgeye hukuki bir sonuç bağlanamayacağı kuşkusuzdur. Yukarıda da değinildiği üzere, böylesi bir belgenin hukuken bir anlam ifade edebilmesi bakımından, mirasbırakanın akdin düzenlenmesi sırasında akde iştiraki belgenin geçerliliği için sıhhat şartıdır..." (Bu karar için bk. **İKİD 2011, S. 605, s. 7961-7962**). Başka bir örnek için bk. **HGK, 16.6.2010, E. 2010/1-275, K. 2010/327 (İKİD 2011, S. 609, No. 8217-8218)**.

⁴² Bu hususta bk. **ÖZAKMAN**, s. 108 ve ayrıca s. 110; **DURAL/ÖZ**, s. 369, No. 1566; **İMRE/ERMAN**, s. 538; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU**, s. 547; **SEROZAN/ENGİN (SEROZAN)**, s. 485, No.24.

katılır ve mirasçı da bu sıfatını yitirir⁴³. Bunun sonucu olarak mirasçı, bu sıfatını yitirdiğinden, tereke temsilcisi atanması talebinde bulunamaz. Buna karşılık üçüncü kişi, atanmış mirasçı sıfatını kazandığından, tereke temsilcisi atanması bakımından da dava açma hakkına sahip olur.

b. Miras Ortaklığının Sürdürülmesi

Tereke temsilcisi atanması bakımından diğer bir şart, miras ortaklığının varlığını sürdürüyor olmasıdır. Şayet miras ortaklığı örneğin mirasın paylaşılması suretiyle sona erdirilmişse, bu durumda tereke temsilcisi atanması olanaklı değildir⁴⁴. Ancak mirasçılar tam paylaşım değil de, kısmi paylaşım yoluna da gidebilirler. Hatta mirasçıların sadece kendi aralarında değil, mahkemeye başvurarak da kısmi paylaşımı talep etmeleri olanaklıdır. Kuşkusuz böyle bir kısmi paylaşım durumunun varlığı, miras ortaklığını sona erdirmez. Dolayısıyla paylaşılmayan kısımda miras ortaklığı devam edeceği için, o kısmın idaresi bakımından tereke temsilcisi atanması olanaklıdır. Nitekim bir kararında Yargıtay da, mirasçıların terekenin değerlerinin bir kısmını paylaşmaları durumunda, paylaşılmayan kısım için tereke temsilcisi atanmasının olanaklı olduğunu içtihat etmiştir. Bu kararın (2.HD, 21.06.2005, E. 6618, K. 9660) ilgili kısmı şöyledir:

“...Toplanan delillerden murisin 24.11.1997 tarihinde öldüğü, ölümünden sonra muristen intikal eden Yalova-Çınarcık'daki taşınmazların 20.11.2000 tarihinde mirasçılar arasında rızaen taksim edildiği, taksim şekline göre tapu da intikal ve tescillerin gerçekleştirildiği, murisin Akbank Sarıyer şubesindeki üç ayrı hesaptaki parasının 11.05.1998 tarihinde veraset belgesindeki mirasçılara miras payları oranında ödendiği, Sarıyer-Yenimahalle'de bulunan 787 ada (2) parsel sayılı taşınmazının mirasçılarının tamamı tarafından elbirliğiyle 24.08.1998 tarihinde üçüncü kişiye satıldığı murisin Büyükçekmece-

⁴³ Bu olasılık için bk. İMRE/ERMAN, s. 538; SEROZAN/ENGİN (SEROZAN), s. 486, No. 27.

⁴⁴ Bu hususta bk. PICENONI, JENNIFER, s. 17; ŞENGÜN, s. 339.

Kumburgaz'da bulunan taşınmazlarının halen mirasçılar arasında elbirliği mülkiyetine tabi olup, paylaşılmadığı İnan İnşaat A.Ş.'deki murise ait hissenin de paylaşımına tabi tutulmadığı anlaşılmaktadır. Görüldüğü gibi terekeye dahil bir kısım taşınmazlar ve şirket hissesi paylaşılmamıştır. Paylaşılmamış olan gayrimenkuller ve şirket hissesiyle ilgili olarak, tereke mümessili atanması gerekirken yazılı gerekçe ile istegin tümünün reddi doğru görülmemiştir..."⁴⁵.

Buna karşılık mirasçılar miras ortaklığını farklı bir birliktelik haline, örneğin bir adi ortaklığa veya paylı mülkiyete dönüştürmüşlerse ya da MK 644'deki ilke ve esaslara uyararak tereke tamamen mahkemece paylı mülkiyet haline getirilmişse, bu durumlarda miras ortaklığı söz konusu değildir ve tereke temsilcisi de atanamaz. Çünkü mirasçılar bu durumlarda mirası paylaşmışlardır ve terekenin mirasçılarca paylaşılmasından sonra tereke temsilcisi atanması olanaklı değildir⁴⁶. Nitekim MK 640/III açıkça tereke temsilcisinin paylaşmaya kadar atanacağını söylemektedir. Ayrıca bu düzenlemeden tereke temsilcisinin paylaşmaya kadar görev yapacağı anlamı da çıkmaktadır.

Buna karşılık özellikle mahkemece MK 644'e göre tereke mallarının tamamı üzerinde değil, sadece bir kısmı üzerindeki elbirliğiyle mülkiyet paylı mülkiyete çevrilmişse, bu halde diğer kısım üzerinde miras ortaklığı ve elbirliğiyle paydaşlık devam eder. Bunun sonucu olarak mirasçılar tarafından bu kısmın idaresi amacıyla tereke temsilcisi atanması için mahkemeye başvurmak olanaklıdır.

Yine paylaşmayı değil, aksine terekenin veya bazı tereke kısımlarının işletilmesini amaçlayan (örneğin terekenin tek bir ticari işletmeden ibaret olması ve bunun işletilmesinin amaçlanmasında olduğu gibi) devam etmiş olan bir miras ortaklığına tereke temsilcisi atanması sırasında da dikkatli davranmak gerekir. Çünkü bu

⁴⁵ Bu karar için bk. GENÇCAN, s. 3758-3759.

⁴⁶ Bu hususta bk. Bas.Komm/ZGB (SCHAUFELBERGER/KELLER), Art. 602, No. 44; PICENONI, JENNIFER, s. 17-18; TUOR/PICENONI, VITO, Art. 602, No.50.

durumda bir miras ortaklığından ziyade, bir adi ortaklık söz konusu olabilir. Dolayısıyla adi ortaklığa dönüşen böyle miras ortaklıkları bakımından tereke temsilcisi atanması uygun değildir⁴⁷.

PICENONI'ye göre, bu tür paylaşmayı değil aksine terekenin veya bazı tereke kısımlarının işletilmesini amaçlayan devam etmiş olan bir miras ortaklığı, şayet sonradan işletmeye devam etmek yerine yeniden asıl amacı olan paylaşma amacına geçerse, bu durumda bu tür ortaklıklara tereke temsilcisi atanabilir⁴⁸.

Ben bu görüşe katılmıyorum. Bir kere ortaklık adi ortaklık halini almışsa, onun tekrar miras ortaklığına dönüşmesi söz konusu olamaz. Çünkü miras ortaklığı ölümle birlikte kanunen kurulur. Miras ortaklığından adi ortaklığa dönüşüm olanaklı ise de, adi ortaklıktan miras ortaklığına dönüşüm olanaklı değildir. Dolayısıyla artık bu durumda bir miras ortaklığı söz konusu olmayacağından, tereke temsilcisi de hiçbir şekilde atanamaz. Miras ortaklığı adi ortaklığa dönüştükten sonra, artık hukuki sorunların çözümü daima adi ortaklık ilke ve esasları çerçevesinde aranmalıdır.

c. Tereke Temsilcisine İlişkin İhtiyacın Başka Yollarla Karşılanmaması

Tereke temsilcisi atanması bakımından şekli şartların sonuncusu, tereke temsilcisine ilişkin ihtiyacın başka şekillerde karşılanmamış olmasıdır. Gerçekten de tereke temsilcisinin atanmasıyla birlikte, mirasçılar vasıtasıyla terekenin idaresiyle ilgili olarak ortaya çıkan yetersizlik ortadan kaldırılmalıdır. Ancak bu amaca başka yollarla zaten ulaşılmışsa, tereke temsilcisi atanmasına gerek yoktur. Dolayısıyla örneğin mirasbırakan tarafından MK 550 vd. kurallarına göre bir vasiyeti yerine getirme görevlisi atanmışsa, artık tereke

⁴⁷ Bu hususta bk. **PICENONI, JENNIFER**, s. 18. Ayrıca bu tür miras ortaklıklarında uygulamanın tereke temsilcisi atamakta çekingen davrandığına ilişkin bk. Bas.Komm/ZGB (**SCHAUFELBERGER/KELLER**), Art. 602, No. 44. Ancak karşı görüş için bk. **TUOR/PICENONI, VITO**, Art. 602, No.50; ayrıca PraxKomm. Erbrecht/**WEIBEL**, Art. 602, No.52. Bu yazarlara göre böyle devam eden miras ortaklığına da tereke temsilcisi atanabilir.

⁴⁸ Bu görüş için bk. **PICENONI, JENNIFER**, s. 18.

temsilcisi atanamaz. Yine MK 592'ye göre, terekenin resmen yönetilmesine karar verilmiş veya MK 632 vd. göre resmi tasfiye söz konusuysa, yine tereke temsilcisi atanmamalıdır. Çünkü bu hallerde tereke temsilcisinin yapacağı görevler, başkaları tarafından yapılmaktadır ve miras ortaklığının hareket yeteneğinin bulunmamasından söz edilemeyeceğinden, yeni bir idareciye, yani tereke temsilcisine ihtiyaç bulunmamaktadır⁴⁹. Gerçekten de tereke temsilcisi, resmi tasfiye memuru ve vasiyeti yerine getirme görevlisinin terekenin idaresi bakımından yükümlülükleri birbiriyle benzerdir. Ancak onların atanmasının koşulları birbirinden farklıdır. Tereke temsilcisi özellikle miras ortaklığında ortaya çıkan uzlaşmazlıklar nedeniyle atanırken, resmi tasfiye memuru, mirasa hak sahibi olan kişilerin belirsizliği veya mirasçılarının tereke mevcudunu önceden tam olarak bilmemesi ve tereke borçlarından dolayı alacaklıların kendi mamelekine el atmasının önlenmesi amacıyla atanır. Buna karşılık mirasbırakanın uzayan kolu olarak kabul edilen vasiyeti yerine getirme görevlisiyse, mirasçılara karşı mirasbırakanın iradesinin yerine getirilmesi amacıyla atanmaktadır⁵⁰.

Ancak vasiyeti yerine getirme görevlisi sınırlı idare ve tasarruf yetkisine sahipse, bu durum aynı zamanda tereke için bir tereke temsilcisi atanmasına engel teşkil etmez⁵¹.

2. Tereke Temsilcisi Atanması Bakımından Maddi Şart

Kanun koyucu MK 640/III'de mirasçılardan birinin istemi üzerine sulh mahkemesinin miras ortaklığına paylaşmaya kadar

⁴⁹ Bu hususta bk. **ESCHER**, Art. 602, No. 77; **TUOR/PICENONI, VITO**, Art. 602, No. 51; **Bas.Komm/ZGB (SCHAUFELBERGER/KELLER)**, Art. 602, No. 45; **KOSTKIEWICZ/NOBEL/SCHWANDER/WOLF (BEUSCHLIGGENSTORFER/WEHINGER)**, Art. 602, No. 24; **BRÜCKNER/WEIBEL**, s. 121; **PraxKomm. Erbrecht/WEIBEL**, Art. 602, No. 59; **PICENONI, JENNIFER**, s. 19; **İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ**, s. 540; **İMRE/ERMAN**, s. 428; **DURAL/ÖZ**, s. 449, No. 1914; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU**, s. 697; ayrıca vasiyeti yerine getirme görevlisi bakımından benzer açıklamalar için bk. **DUREY**, s. 201, No.39.

⁵⁰ Bu hususta benzer olarak bk. **BRÜCKNER/WEIBEL**, s. 119.

⁵¹ Bu hususta bk. **PICENONI, JENNIFER**, s. 19; **DRUEY**, s. 201, No.39.

temsilci atayabileceğini düzenlemiş ve böylelikle tereke temsilcisi atanması hususunda mahkemeye takdir yetkisi tanımıştır. Mahkeme tereke temsilcisi atanmasının gerekli olup olmadığını değerlendirirken, daima bütün olarak miras ortaklığının menfaatinin değerlendirilmelidir. Yoksa sadece münferit talepte bulunan mirasçının menfaatinin dikkate alınması yeterli değildir. Ayrıca mahkeme böyle bir tereke temsilcisi atanması ve miras ortaklığına müdahale edilmesinin gerekli olup olmadığını da objektif bakımdan denetlemelidir⁵². Hatta mirasçıların çoğunluğu tereke temsilcisi atanmasını istemese bile, duruma göre yine de yetkili mahkeme tereke temsilcisi atayabilir⁵³.

Kuşkusuz mahkeme her başvuru durumunda tereke temsilcisi atamakla yükümlü değildir. Ancak genel olarak terekenin rasyonel bir şekilde korunması ve idaresi imkansız veya önemli ölçüde güçleşmişse, mirasçının talebine uygun olarak mahkemece tereke temsilcisi atanması gerekir⁵⁴. Örneğin mirasçılardan birinin veya bazılarının yerinin bilinmemesi veya onların terekeyi idare edemeyecek veya oybirliğiyle karar alamayacak halde olması, tereke temsilcisi atanmasına neden olabilecek durumlara örnek olarak gösterilebilir. Ancak uygulamada tereke temsilcisi atanması için en çok ileri sürülebilecek neden, kuşkusuz mirasçılar arasındaki ağır uyuşmazlıklardır. Böyle mirasçılar arasında uyuşamamanın, tereke temsilcisi atanmasına neden olabilmesi için, rasyonel bir tereke idaresini olanaksız kılması gerekir. Yoksa terekenin idaresi veya işletilmesine ilişkin (özellikle yan konularla ilgili) salt düşünce farklılıkları tereke temsilcisi atanması için yeterli değildir ve pahalı bir işlem olan tereke

⁵² Bu hususta bk. Bas.Komm/ZGB (SCHAUFELBERGER/KELLER), Art. 602, No. 46; PraxKomm. Erbrecht/WEIBEL, Art. 602, No. 67; PICENONI, JENNIFER, s. 26.

⁵³ Bu hususta bk. PICENONI, JENNIFER, s. 26.

⁵⁴ Bu hususta bk. KOSTKIEWICZ/NOBEL/SCHWANDER/WOLF (BEUSCH-LIGGENSTORFER/WEHINGER), Art. 602, No. 24; Bas.Komm/ZGB (SCHAUFELBERGER/KELLER), Art. 602, No. 46; PICENONI, JENNIFER, s. 28; PraxKomm. Erbrecht/WEIBEL, Art. 602, No. 57.

temsilcisi atanması suretiyle mirasçılarının hukuki konumuna müdahaleyi haklı göstermez⁵⁵.

Bu hususta Yargıtay'ın değişik kararlarına rastlanmaktadır. Yargıtay yukarıdaki anlatımlarıma uygun olarak bir kararında, miras ortaklığının uyuşmazlık nedeniyle birlikte hareket edememesi durumunda tereke temsilcisi atanması gerektiğini içtihat etmiştir. Bu kararın (2.HD, 20.02.2012, E. 2012/626, K. 2012/3143) ilgili kısmı şöyledir:

“...Davacılar, terekenin idaresi konusunda ihtilaf çıktığını belirterek mahkemeden aldıkları yetkiye dayanarak mirasbırakanları olan Cennet terekesine temsilci atanmasını istemişlerdir. Mirasçılar, mirasbırakanın ölümü ile, mirası bir bütün olarak kanun gereğince kazanırlar (TMK.md.599). Birden çok mirasçı bulunması halinde, mirasın geçmesi ile birlikte paylaşmaya kadar mirasçılar arasında terekedeki bütün hak ve borçları kapsayan bir elbirliği mülkiyeti rejimin geçerli olduğu “miras ortaklığı” olarak ifade edilen bir ortaklık meydana gelir. Mirasçılar terekeye elbirliği ile sahip olurlar ve sözleşme veya kanundan doğan temsil ya da yönetim yetkisi saklı kalmak üzere terekeye ait bütün haklar üzerinde birlikte tasarruf ederler. Mirasçılardan birinin istemi üzerine Sulh Mahkemesi miras ortaklığına paylaşmaya kadar bir temsilci atayabilir (TMK. md.640). Temyiz incelemesine konu davada uyuşmazlık; miras ortaklığına temsilci atanması isteminde bir hukuksal yarar olup olmadığı noktasında toplanmaktadır. Bir kısım mirasçılar tarafından, mirasçılardan davalı Keziban'ın eşi olan Kemal Yurtseven aleyhine Acıpayam Asliye Hukuk Mahkemesinin 2009/550 esas sayılı dosyayla tereke borcunun ortadan kaldırılması için muvazaa nedenine dayalı olumsuz tespit davası açtıkları anlaşılmaktadır. Bu davada, davalı üçüncü kişi Kemal'in eşi olan Keziban ile diğer mirasçılar arasında uyuş-

⁵⁵ Bu hususta bk. Bas.Komm/ZGB (SCHAUFELBERGER/KELLER), Art. 602, No. 46; ayrıca PICENONI, JENNIFER, s. 28; PraxKomm. Erbrecht/WEIBEL, Art. 602, No. 58; BRÜCKNER/WEIBEL, s. 121.

mazlık bulunmaktadır. Miras ortaklığı mirasçılarının tam bir bütünlükle hareket edememeleri nedeniyle işlemez duruma gelmiştir. O halde, tarafların mirasbırakanları Cennet Özel'in terekesine ilişkin miras ortaklığına temsilci atanması isteminin kabulüne hükmedilmesi gerekirken; yazılı şekilde reddine karar verilmesi isabetsiz olup; bozmayı gerektirmiştir...⁵⁶.

Buna karşılık Yargıtay başka bazı kararlarında, sadece bir mirasçının tereke temsilcisi atanması talebinde bulunmasının yeterli olduğunu ve mahkemece başka bir inceleme ve araştırmaya gerek olmadan tereke temsilcisi atanması gerektiğini içtihat etmiştir. Örneğin bu hususta bir karar (2.HD, 21.4.1989, E. 3984, K. 3987) şöyledir:

"...Mirasçılardan birinin isteği üzerine hâkim, terekenin taksimine kadar (MK. 581- Yeni MK 640), terekeye temsilci tayin eder. Yani tereke temsilcisz bırakılamaz. Zira tereke muşa halde (iştirak halinde) bulunduğu için, mirasçılarının terekenin gerek tamamında, gerekse kendi paylarında (şayî cüzde) tasarruf hakları yoktur (MK. 630- Yeni MK 702). Bu itibarla, istek halinde herhalde mümessil tayini zorunludur. Mümessilin iştirak halindeki mülkiyeti, müşterek mülkiyete çevirme yetkisinin bulunmaması, terekeye genel yetkili temsilci tayinine engel değildir. Bu yön gözetilmeden davanın reddedilmesi usul ve kanuna aykırıdır..."⁵⁷.

Yine bir başka kararında da Yargıtay, daha da ileri giderek, tereke temsilcisi atanmasını isteyen belirlili bir uyuşmazlık göstermesine gerek olmaksızın talepte bulunmasının tereke temsilcisi atanması için yeterli olduğunu belirtmiştir. Bu yöndeki karar (2.HD, 25.12.1971, E. 9514, K. 9687) şöyledir:

"...Tereke taksime kadar muşa (iştirak) halinde bulunduğuna göre, Medeni Kanununun 581. maddesi (Yeni MK 640) gereğince

⁵⁶ Bu karar yayınlanmamıştır.

⁵⁷ Bu kararın yayınlandığı yerler için bk. UYAR, s. 2681; DALAMANLI/KAZANCI/KAZANCI, s. 578.

miras şirketine temsilci tayin edilmesi zorunludur. Mümessil tayinini isteyen müşahhas bir uyuşmazlık gösterme zorunluluğu yoktur. Bu bakımdan istek uyarınca karar verilmesi gerekirken, ret kararı verilmesi usul ve kanuna aykırıdır...⁵⁸.

Oysa -yukarıda açıkça belirttiğim gibi- tereke temsilcisinin atanması, terekenin rasyonel bir şekilde korunması ve idaresi imkansız veya önemli ölçüde güçleşmişse söz konusu olmalıdır. Bu nitelikte olmayan örneğin mirasçılar arasındaki basit düşünce uyuşmazlıkları tereke temsilcisi atanması için yeterli değildir. Dolayısıyla mahkeme tereke temsilcisi atanması için ileri sürülebilecek nedenleri dikkatle incelemeli, terekenin gerçekten idaresinin imkansız veya oldukça güç olduğu durumlarda bu pahalı idare yöntemini tercih etmelidir. Bu nedenlerle Yargıtay'ın sadece mirasçılardan birinin başvurusunu tereke temsilcisi atanması için yeterli gören son iki kararına katılmak olanağı yoktur.

IV. TEREKE TEMSİLCİSİ ATANMASINDA USULE İLİŞKİN ESASLAR

A. TEREKE TEMSİLCİSİ ATANMASI BAKIMINDAN GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME

Kanun koyucu tereke temsilcisi atanması bakımından görevli mahkemeye işaret etmiştir. Gerçekten de MK 640/III'e göre tereke temsilcisi bakımından görevli mahkeme sulh mahkemesidir. HMK 4/ç gereğince, sulh mahkemeleri HMK ve diğer kanunların, sulh hukuk mahkemesi veya sulh hukuk hakimini görevlendirdiği davalara da bakacaklarından, tereke temsilcisi atanmasına ilişkin dava için mirasçılardan sulh hukuk mahkemesine başvurusu zorunludur.

Buna karşılık yetkili mahkeme bakımından aynı yetkili mahkemeye işaret eden iki dayanak söz konusudur: Bunlardan ilki MK 576/II hükmüdür. Bu kurala göre, mirasbırakanın tasarruflarının iptali veya tenkisi, mirasın paylaşılması ve miras sebebiyle istihkak davaları mirasbırakanın (son) yerleşim yeri mahkemesinde görülür.

⁵⁸ Bu karar için bk. UYAR, s. 2733-2734.

Ancak MK 576/II'deki sayım sınırlayıcı değildir⁵⁹. Bunlar dışında kalan mirasa ilişkin davalar ve bu arada tereke temsilcisi atanmasına ilişkin dava da mirasbırakanın (son) yerleşim yeri mahkemesinde açılır. Ayrıca yine aynı sonuca HMK düzenlemeleriyle de ulaşmak olanaklıdır. Nitekim HMK 11/I a'ya göre, mirasbırakanın son yerleşim yeri mahkemesi, mirasçılar arasında terekenin yönetiminden kaynaklanan davalara bakmakla yükümlüdür. Bu davalardan birisi de kuşkusuz tereke temsilcisi atanmasına ilişkin davadır. İster MK 576/II'de belirtilen, isterse HMK 11'de ifade edilen mahkemelerin yetkisi olsun, her ikisi de kesin yetkidir ve kamu düzenine ilişkindir. Bunun sonucu olarak mahkeme yetkili olup olmadığını kendiliğinden araştırmak zorundadır. Taraflar da mahkemenin yetkisiz olduğunu her zaman ileri sürebilir (HMK 19/I). Nitekim Yargıtay da bir kararında tereke temsilcisi atanmasına ilişkin davanın HMK 11'de belirtilen mirasbırakanın son yerleşim yerinde açılması gerektiğini, ayrıca buradaki yetkinin kesin bir yetki niteliğine sahip ve dolayısıyla hakim tarafından kendiliğinden dikkate alınmasının zorunlu olduğunu içtihat etmiştir. Bu karar (2.HD, 22.3.1995, E. 2410, K. 3250) şöyledir:

"...Dava, Medeni Kanununun 581. maddesinde (Yeni MK 640) ifadesini bulan «miras şirketine mümessil tayini»ne ilişkindir. HUMK.nun 11/1.maddesi (Yeni HMK 11), "mirasçılar arasında terekenin idaresine ait davaların müteveffanın ikametgâhı mahkemesinde görüleceğini" hükme bağlamıştır. Buradaki yetki, kesin yetkidir. Hâkim tarafından kendiliğinden dikkate alınması gerekmektedir..."⁶⁰.

Bu hususta başka bir örnek için bk. 2.HD, 31.3.2008, E. 2008/20362, K. 2008/4357:

"...Dava, eser sahibinin 11.2.2005 tarihinde ölümü üzerine, miras yoluyla intikal eden eserleri üzerindeki mali haklarının takibi ve korunması için temsilci atanması isteğine ilişkin olup,

⁵⁹ Bu hususta bk. AYBAY, s. 78.

⁶⁰ Bu karar için bk. UYAR, s. 2646

Türk Medeni Kanunu'nun 640/3. maddesine dayanmaktadır. Mirasçılardan birinin istemi üzerine terekeye temsilci atanması isteklerinde yetkili mahkeme mirasbırakanın son yerleşim yeri mahkemesi olup, (TMK 640, 576, Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük m. 54) kesin yetkidir. Mahkemece res'en gözetilmesi zorunludur. Toplanan delillerden eser sahibi olan mirasbırakanın son yerleşim yerinin Çanakkale olduğu anlaşılmaktadır. O halde, yetkisizlik kararı verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması doğru bulunmamıştır..."⁶¹.

Ayrıca Türk Medeni Kanununun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzüğü'nün 54. maddesinin II. fıkrası da, tereke temsilcisinin mirasbırakanın yerleşim yeri sulh mahkemesince atanacağına ilişkin bu vardığımız sonucu doğrulamaktadır. Bu düzenlemeye göre, Türk Medeni Kanunu'nun 640 ıncı maddesinin uygulanmasında miras ortaklığına temsilci atanması istemi, mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hakimine sözlü veya yazılı beyanla olur. Sözlü beyan tutanağa geçirilerek beyanda bulunana imzalatılır.

B. TEREKE TEMSİLCİSİNİN ATANMASINA İLİŞKİN DAVADA DAVALI TARAF

Tereke temsilcisi atanmasına ilişkin davanın, tereke temsilcisi atanmasını isteyen mirasçı/mirasçılar tarafından diğer mirasçılara karşı açılması gerekir. Böylelikle tüm mirasçıların davaya davalı veya davacı sıfatıyla katılması sağlanmış olur. Özellikle atanacak tereke temsilcisinin bütün miras ortaklığı için davranacağı dikkate alındığında, bütün mirasçıların atama işlemine dahil edilmesi gerekir⁶².

⁶¹ Bu karar için bk. **İsBD 2008, S. 4, s. 2061**. Bu hususta benzer başka bir karar için bk. **2.HD, 12.09.2005, E. 9689, K. 11785 (GENÇCAN, s. 3761)**.

⁶² Bu hususta bk. **PICENONI, JENNIFER, s. 23**; PraxKomm. Erbrecht/**WEIBEL, Art. 602, No. 62**; **BRÜCKNER/WEIBEL, s. 122**. Krş. **ŞENGÜN, s. 338**. Bu sonuncu yazara göre, tereke temsilcisi atanmasında taraf teşkil edileceğine ilişkin yasada bir hüküm yoktur. Bu nedenle genel kural olarak dava hasımsız açılır.

Tereke temsilcisi atanmasına ilişkin mirasçılardan birisinin talebi, dava şeklinde görülmeli, duruşma yapılmalı, evrak üzerinden karar verilmemelidir. Böylelikle diğer mirasçılara tereke temsilcisi atanmasına ilişkin talebe karşı koyabilme olanağı tanınmalıdır. Bunda zorunluluk vardır. Çünkü mahkemece tereke temsilcisi atanması suretiyle, onlara ait olan terekeye dahil değerler üzerinde müşterek idare ve tasarruf yetkisi ellerinden alınmaktadır. Bu yolla onların hukuki durumuna önemli bir müdahalede bulunmaktadır. Ayrıca diğer mirasçılar davaya katılarak ve duruşmaya gelerek mahkemece atanacak tereke temsilcisinin şahsına da en baştan itiraz edebilmek olanağını elde ederler. Kaldı ki tereke temsilcisinin ücreti terekeden ödeneceğinden, bu mirasçılar bakımından pahalı bir yoldur. Bu nedenle de bu yola gidilip gidilmeyeceğine, terekeye sahip diğer mirasçıların görüşleri alınmadan karar verilmemelidir.

Yargıtay da bir çok kararında, tereke temsilcisi atanması davasının tüm (diğer) mirasçılara yöneltilmesi gerektiğini, bu davanın hasımsız açılmayacağını içtihat etmiştir. Örneğin bu hususta bir kararında Yargıtay (2.HD, 20.11.2000, E. 12767, K. 14378) şöyle demektedir:

“...Miras şirketi mümessili, özel kayyım yetkilerine sahip olan, tüm (mirasçılar) tereke adına tasarruf ve hareket eder (Y.2.HD.nin 14.4.1992 tarihli 1852/4362 sayılı kararı). O halde, miras şirketine mümessil tayini yönünde oluşacak karar, tüm mirasçıların hukukuna etkilidir. İstenen subjektif haktan etkilenecek kişilere dava tevcih edilmeden, elde edilen karar o kişileri bağlayıcı nitelikte olamaz. Şu halde tereke ortaklarına (mirasçılara) tevcih edilmeyen bir dava sonunda oluşan kararı almakta davacının hukuki bir yararı düşünülemez. Davada hukuki yarar dava şartıdır. (YHGK.nun 24.11.1982 Tarihli 1874-914 sayılı kararı). Öte yandan «kanunun gösterdiği istisnalar haricinde hakim her iki tarafı istima ve yahut iddia ve müdafalarını beyan etmeleri için kanuni şekillere tevfi kan davet etmedikçe hükmünü veremez (HUMK.73 -Bk ve krş. HMK 27).

Şu halde, miras şirketine mümessil tayini istemlerinin, tüm şeriklerine (mirasçılara) tevcihi gerektiği düşünülmeden,

hasımsız açılan davanın kabulü ile miras şirketine mümessil tayini açıklanan kurallara aykırı bulunduğundan, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının kanun yararına bozma isteminin kabulü ile hükmün bozulması gerekli olmuştur..."⁶³.

V. TEREKE TEMSİLCİSİNİN ŞAHSINA İLİŞKİN ÖZELLİKLER

A. TEREKE TEMSİLCİSİNİN ŞAHSINA İLİŞKİN MAHKEMENİN TAKDİR YETKİSİ

Yukarıda belirttiğim tereke temsilcisi atanmasına ilişkin şartlar gerçekleşikten sonra, atanacak tereke temsilcisini belirleme yetkisi sulh mahkemesine aittir. Kanun koyucu bu hususta mahkemeye önemli bir takdir yetkisi tanımıştır. Ancak mahkeme bu hususta karar vermeden önce, bütün mirasçuları dinlemeli, onların önerilerini dikkate almalıdır. Böylelikle ileride ortaya çıkabilecek ihtilafların önemli bir kısmı en baştan engellenmiş olur⁶⁴. Fakat tereke temsilcisi atanmasını isteyen mirasçı ve hatta diğer mirasçılar, kimin tereke temsilcisi olması gerektiğine ilişkin olarak sadece mahkemeye öneride bulunabilirler. Yoksa mahkeme bunların önerileriyle bağlı değildir⁶⁵.

⁶³ Bu karar için bk. UYAR, s. 2600-2601. Bu hususta benzer nitelikte başka örnek kararlar için bk. 2.HD, 23.3.2000, E. 1394, K. 3419 (UYAR, s. 2601-2602); 2.HD, 19.1.2000, E. 1989 (1999 olmalı)/13025, K. 211 (UYAR, s. 2602-2603); 2.HD, 27.12.1999, E. 12729, K. 14553 (UYAR, s. 2603); 2. HD, 5.6.1997, E. 5277, K. 6462 (UYAR, s. 2603-2604); HGK, 14.9.1988, E. 2- 382, K. 696 (UYAR, s. 2604); 2.HD, 18.10.2004, E. 10977, K. 11883 (GENÇCAN, s. 3756); 2.HD, 01.03.2004, E. 1201, K. 2430 (GENÇCAN, s. 3762); 2.HD, 5.4.2001, E. 3453, K. 5295 (GENÇCAN, s. 3765); 2.HD, 3.12.2003, E. 14945, K. 16270 (GENÇCAN, s. 3769-3770).

⁶⁴ Bu hususta bk. PICENONI, JENNIFER, s. 29.

⁶⁵ Tereke temsilcisi atayacak kurumun öneriyle bağlı olmadığına ilişkin bk. KOSTKIEWICZ/NOBEL/SCHWANDER/WOLF (BEUSCHLIGGENSTORFER/WEHINGER), Art. 602, No. 23; TUOR/PICENONI, VITO, s. 602, No.53; PICENONI, JENNIFER, s. 29; DRUEY, s. 206, No. 61; BRÜCKNER/WEIBEL, s. 122; PraxKomm. Erbrecht/WEIBEL, Art. 602, No. 69.

Yargıtay da bir kararında, mahkemenin tarafların (mirasçılarının) gösterdiği kişiyi tereke temsilcisi olarak atamakla yükümlü olmadığını içtihat etmiştir. Bk. **2.HD, 24.9.1999, E. 7309, K. 9599**:

“...Davacı yetki belgesine dayanarak 1978 tarihinde ölen Şaban Çömlek’in terekesine mümessil tayini istemiştir. Mahkeme tarafların gösterdiği kişiyi temsilci atamak zorunda değildir. Gerçekleşen durum karşısında, terekeyi temsil edecek nitelikteki bir kişinin temsilci olarak atanması gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır...”⁶⁶.

B. TEREKE TEMSİLCİSİ OLARAK GERÇEK VEYA TÜZEL KİŞİLER

1. Gerçek Kişiler

Tereke temsilcisi olarak genellikle gerçek kişiler atanacaktır. Her fiil ehliyetine sahip olan kişi, tereke temsilcisi olarak atanabilir. Tereke temsilcisi olarak atanacak kişinin en geç mahkemece kendisine tevdi edilen atama görevini kabul anında fiil ehliyetine sahip olması gerekir⁶⁷. Mirasçılardan birisinin de tereke temsilcisi olarak atanması olanaklıdır⁶⁸. Ancak mirasçılardan birisinin tereke temsilcisi atanabilmesi için diğer mirasçılarla arasında menfaat çatışması veya husumet bulunmamalıdır. Nitekim Yargıtay da bir kararında (**2.HD, 7.7.1975, E. 5650, K. 6156**), aralarında çıkar çatışması bulunmadıkça, mirasçılardan birisinin tereke temsilcisi atanabileceğini içtihat etmiştir. Bu kararın ilgili kısmı şöyledir:

⁶⁶ Bu karar için bk. **UYAR**, s. 2611.

⁶⁷ Bu hususta bk. **PICENONI, JENNIFER**, s. 30.

⁶⁸ Nitekim mirasçılardan birisinin tereke temsilcisi atanabileceği hususunda bk. **ESCHER**, Art. 602, No.76; **TOUR/PICENONI, VITO**, Art. 602, No.53; **KOSTKIEWICZ/NOBEL/SCHWANDER/WOLF** (**BEUSCHLIGGENSTORFER/WEHINGER**), Art. 602, No.23; Bas.Komm/ZGB (**SCHAUFELBERGER/KELLER**), Art. 602, No.41; **PICENONI, JENNIFER**, s. 30; PraxKomm. Erbrecht/**WEIBEL**, Art. 602, No. 69; **BRÜCKNER/WEIBEL**, s. 122; **İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ**, s. 541; **DURAL/ÖZ**, s. 449, No. 1913; **İMRE/ERMAN**, s. 427; **KILIÇOĞLU**, Miras Hukuku, s. 306; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU**, s. 697; **ÖZTAN**, s. 417; **ŞENGÜN**, s. 339.

“...Kural olarak, mirasçılardan birinin miras şirketine temsilci atanması mümkündür. Ancak bu kişinin diğer mirasçılarla yarar çatışması var ise, atama yapılamayacağı gibi, tayinden sonra böyle bir durumun meydana çıkması halinde de öbür tarafın azil isteğini haklı saymak gerekir. Aksi halde, mümessil olan kişinin, miras şirketi ve özellikle mirasçıları zarara sokmasına yol açmış ve fırsat verilmiş olur ki kanunen buna imkân yoktur...”⁶⁹.

Yine bir başka kararında Yargıtay, aralarında husumet ve(ya) menfaat çatışması bulunmadıkça mirasçılardan birisinin tereke temsilcisi olarak tayin edilebileceği yönündeki görüşünü tekrar etmiştir. Ancak Yargıtay bu kararda önemli bir hususu daha belirtmek olanağını elde etmiştir. Karara konu olayda, mirasçılar arasında davacının mirasçı olup olmadığına ilişkin ihtilaf çıkmıştır. Bu ihtilafın çözümü başka bir mahkemede halledilmiştir. Bu durumu dikkate alan Yargıtay, böyle bir ağır ihtilafın mirasçılardan birisinin (olayda davacının) tereke temsilcisi atanmasını engelleyeceğini de içtihat etmiştir. Bu isabetli ve ilginç karar (2.HD. 5.4.1971 T. E. 2081, K. 2197) şöyledir:

“...MK.nun 581. (Yeni MK 640) maddesine göre, taraflar arasında husumet ve menfaat çatışması bulunmadıkça mirasçılardan birisinin mümessil tâyini caizdir. Bu dâva sırasında dâvâlı Mustafa, dâvacı Salih’in mirasçı olmadığını ileri sürmüş ve ayrıca asliye mahkemesinde bu konuda dâva açmış ve neticede Salih’in muris Hüseyin’in mirasçısı olduğu subuta ererek irs ihtilâfı ortadan kalkmış ve hüküm kesinleşmiş ise de, anılan dâvanın taraflar arasında doğurduğu ağır husumet hali gözetilerek miras şirketine başka bir kişinin mümessil tâyini gerekirken Salih’in temsilci tâyin edilmiş olması usul ve kanuna aykırıdır...”⁷⁰.

Kuşkusuz diğer mirasçılarla çıkar çatışması veya husumet bulunmayan mirasçının tereke temsilcisi atanabileceğine ilişkin bu

⁶⁹ Bu karar için bk. UYAR, s. 2728-2729

⁷⁰ Bu karar için bk. UYAR, s. 2734; RKD 1971, S. 6-7, s. 195-196.

düşünce, sadece tereke temsilcisi olarak mirasçılarının atanmaları bakımından değil, aynı zamanda üçüncü kişinin atanması bakımından da geçerlidir⁷¹. Yani diğer bir anlatımla, mirasçılarla menfaat çatışması veya husumet içinde bulunan üçüncü kişiler de tereke temsilcisi olarak atanmamalıdır.

Kanunda tereke temsilcisi olarak atanacak kişinin yerleşim yerine ilişkin bir düzenleme getirilmemiştir. Ancak buna rağmen -kural olarak- tereke temsilcisinin mahkemenin bulunduğu civarda yerleşim yeri bulunan bir kişi olması gerektiğini söyleyebilirim. Çünkü tereke temsilcisi üzerinde onu atayan sulh mahkemesinin gözetim ve denetimi söz konusu olacağından ve bu denetim ve gözetim ancak tereke temsilcisi mahkemenin bulunduğu çevrede oturuyorsa etkili bir şekilde icra edilebileceğinden, yurt dışında veya mahkemenin bulunduğu yere uzak bölgelerde oturan kişilerin tereke temsilcisi olarak atanması hiç de isabetli olmaz. Bu nedenle mahkemeler tereke temsilcisi atarken, denetimin ve gözetimin etkili bir şekilde icra edilebileceği kişileri tercih etmelidirler⁷². Ancak bu ilkenin önemli bir istisnasını aşağıda ayrıntılı olarak inceleyeceğim mirasbırakanın farklı yerlerde malvarlığı değerlerinin bulunması ve bu nedenle birden fazla tereke temsilcisi atanması durumu teşkil eder.

Kimin tereke temsilcisi olarak atanacağına ilişkin karar verirken mahkeme, yapılacak işin kapsamı ve önemini dikkate almalıdır. Özellikle mahkeme görevi gereği gibi yapabilecek, bu iş için elverişli, tarafsız ve güvenilir kişileri tereke temsilcisi olarak atamalıdır. Bunun sonucu olarak örneğin hırsızlıktan veya dolandırıcılıktan sabıkalı birisinin tereke temsilcisi olarak atanmaması gerekir.

2. Tüzel Kişiler

Sadece gerçek kişiler değil, tüzel kişiler de miras ortaklığına tereke temsilcisi olarak atanabilir⁷³. Özellikle kapsamlı ve karmaşık

⁷¹ Bu hususta bk. **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU**, s. 697+ dn. 18.

⁷² Bu hususta benzer olarak bk. **PICENONI, JENNIFER**, s. 31.

⁷³ Nitekim tüzel kişilerin tereke temsilcisi olarak atanabileceğine ilişkin bk. **TUOR/PICENONI, VITO**, Art. 602, No.53; Bas.Komm/ZGB

terekelerde bu iş için uzmanlaşmış tüzel kişilerin tereke temsilcisi olarak atanması olanaklıdır.

Buna karşılık bir adi ortaklığın tereke temsilcisi olarak atanması düşünülemez. Çünkü adi ortaklığın tüzel kişiliği yoktur. Ancak adi ortaklığın ortaklarının müştereken tereke temsilcisi olarak atanmaları mümkündür⁷⁴.

Tereke temsilcisi olarak atanacak tüzel kişinin merkezinin yerine ilişkin bir düzenleme kanunda getirilmemiştir. Ancak daha iyi gözetim ve denetim sağlanmasına ilişkin gerçek kişilere ilişkin açıklamaların burada da geçerlidir. Bunun sonucu olarak kural olarak merkezi mahkemeye yakın bulunan tüzel kişilerin tereke temsilcisi olarak atanması isabetli olur.

VI. BİRDEN FAZLA KİŞİNİN TEREKE TEMSİLCİSİ OLARAK ATANMASI ve DAVRANIŞ TARZLARI

MK'nun 640.maddesinin III. fıkrasının sözünden sadece tek bir tereke temsilcisi atanabileceği gibi bir anlam çıkıyorsa da, bu yorum doğru olamaz. Aksine duruma göre terekeye birden fazla temsilci atanabilir⁷⁵. Bu hususta tereke temsilcisi atayacak olan sulh mahkemesi geniş bir takdir yetkisini haizdir. Terekenin oldukça büyük olması örneğinde olduğu gibi, birden fazla tereke temsilcisi atanması, bazen zorunluluk olarak karşımıza da çıkabilir. Nitekim Yargıtay da bir kararında, terekenin büyüklüğü ve nitelikleri gözetilerek, miras ortaklığına birden fazla tereke temsilcisi atanabileceğini içtihat etmiştir. Bu karara konu olayda mirasbırakanın İstanbul'da kiraya verilecek taşınmazları, Siverek'te de ekilecek arazileri vardır. Dolayısıyla

(SCHAUFELBERGER/KELLER), Art. 602, No.41; PraxKomm. Erbrecht/WEIBEL, Art. 602, No. 68; DRUEY, s. 202, No. 40; PICENONI, JENNIFER, s. 32.

⁷⁴ Bu hususta bk. PICENONI, JENNIFER, s. 33.

⁷⁵ Birden fazla tereke temsilcisi atanabileceğine ilişkin bk. PraxKomm. Erbrecht/WEIBEL, Art. 602, No. 70; DRUEY, s. 201, No.40; PICENONI, JENNIFER, s. 34; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, s. 541; KILIÇOĞLU, Miras Hukuku, s. 306.

aradaki mesafe ve yapılacak işlerin niteliği dikkate alındığında, İstanbul'da taşınmaz kirası ve Siverek'te çiftçilik işinden anlayan ve birbirinden bağımsız hareket etmesi gereken birden fazla tereke temsilcisinin bu terekeyi ancak idare edebileceğini söyleyebiliriz. Nitekim Yargıtay da bu yönde bir karar (HGK, 22.6.1984, E. 1982/2-723, K. 746) vermiştir. Bu kararın ilgili bölümü şöyledir:

“... Terekenin büyüklüğü ve nitelikleri gözetilerek miras şirketine birden çok temsilci atanabilir. Mirasbırakanın İstanbul'da kiraya verilen taşınmazları, Siverek'te ise ekilmeye elverişli arazisinin bulunduğu gerçekleştirmiştir. Aradaki mesafe dolayısıyla ile terekenin tümünün aynı kişi tarafından idaresi güç olacağı gibi, ekim işleri ile taşınmazın kiraya verilmesinin ayrı ayrı beceri isteyen işler olması sebebi ile İstanbul'daki kiralık taşınmazların idaresi için orada oturan bir temsilci Siverek'teki arazinin işletilmesi için de o yerde ve ekimden anlayan bir temsilci atanması, böylece hem az masraf ile terekenin idare olunması, hem de uzmanlığa önem verilmesi sağlanmış olur. Bu yolda işlem yapılmamış olması Usul ve Kanuna aykırıdır...”⁷⁶.

Bu şekilde birden fazla tereke temsilcisi atanması gereken durumlarda, atanacak tereke temsilcilerinin gerçek veya tüzel kişilerden seçilmesi önemli değildir. Gerçek ve tüzel kişinin birlikte aynı terekeye tereke temsilcisi olarak atanması da olanaklıdır⁷⁷.

Şayet mahkemece atanan tereke temsilcileri aynı görevi ifa etmek zorundaysa, bu halde onlar -mahkeme kararından aksi anlaşılmadıkça- birlikte hareket etmek ve dolayısıyla oy birliğiyle karar almak zorundadırlar. Bu şekilde oybirliğiyle karar almak zorunluluğu, işlemlerin yavaş gerçekleştirilmesi dezavantajını da beraberinde getirir. Ancak acele işlerde tek bir tereke temsilcisi de işlemi

⁷⁶ Bu kararın yayınlandığı yerler için bk. İKİD 1984, C. XXIV, S. 286, s. 2909-2910; UYAR, s. 2713-2714; DALAMANLI/KAZANCI/KAZANCI, s. 564-565.

⁷⁷ Nitekim bu hususta bk. PICENONI, JENNIFER, s. 34.

gerçekleştirebilir. Bu açıdan özellikle vasiyeti yerine getirme görevlisine ilişkin MK 551/III'ün kıyasen uygulanması olanaklıdır.

Buna karşılık mahkeme tarafından -az önceki 22.6.1984 tarihli HGK kararında olduğu gibi- birden fazla tereke temsilcisi birbirinden bağımsız görevleri yerine getirmek için de atanabilir. Bu durumlarda birlikte hareket zorunluluğundan bahsedemeyiz. Dolayısıyla bu halde tereke temsilcileri diğerinden bağımsız olarak hareket edebilir.

VII. TEREKE TEMSİLCİSİNE MAHKEMECE VERİLECEK YETKİNİN KAPSAMI

MK'da tereke temsilcisinin yetkisinin kapsamına ilişkin bir kural yer almamaktadır. Tereke temsilcisini atayan mahkeme temsilciye özel veya genel bir yetki tanıyabilir⁷⁸. Özel yetki mirasçıların terekenin tüm işlemlerinde değil de, belli bir veya birkaç işlemde anlaşamamaları halinde söz konusu olur. Örneğin terekeye dahil bir taşınmazın veya bir aktifin devri ya da bir davanın takibinde mirasçıların anlaşamaması halinde atanacak tereke temsilcisi özel yetkili, sırf bu işlem için yetkiye sahip tereke temsilcisi olacaktır⁷⁹. Bu şekilde özel bir veya birkaç işlemi yapmak için atanan tereke temsilcisi, sadece söz konusu işleri yapar. Buna karşılık terekenin diğer işlemleri mirasçılarca miras ortaklığındaki birlikte hareket ilkesi dikkate alınarak gerçekleştirilir.

Buna karşılık mahkeme tarafından tereke temsilcisine genel bir temsil yetkisi de tanınabilir. Örneğin mirasçılar arasında şiddetli uyuşmazlıklar ortaya çıkmış, bu nedenle mirasçıların birlikte uyumlu

⁷⁸ Bu hususta bk. PraxKomm. Erbrecht/WEIBEL, Art. 602, No. 73; PICENONI, JENNIFER, s. 35; ayrıca TUOR/PICENONI, VITO, s. 602, No.56; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, s. 541; İMRE/ERMAN, s. 428; KOCAYUSUF PAŞAOĞLU, s. 698; ÖZTAN, s. 417; dolaylı olarak bk. ŞENGÜN, s. 341. Bu yazara göre, temsilci terekenin bütünü veya belli mallarını yönetmek üzere atanabilir. Bu son ifadeden, söz konusu yazarın da sınırlı yetkiyle tereke temsilcisi atanabileceğini kabul ettiğini söylemek olanaklıdır.

⁷⁹ Bu hususta bk. PICENONI, JENNIFER, s. 35-36; ayrıca PraxKomm. Erbrecht/WEIBEL, Art. 602, No. 73.

faaliyette bulunmaları olanaksızsa, bu durumda atanacak tereke temsilcisi genel yetkili tereke temsilcisi olacaktır. Çünkü mirasçıların artık uyuşması olanaklı değildir ve terekenin tamamının tereke temsilcisine ihtiyacı vardır⁸⁰.

Ancak hemen belirtmeliyim ki, Yargıtay, özel ve dolayısıyla sınırlı yetkili tereke temsilcisi atanmasına karşı çıkmaktadır. Yargıtay'a göre tereke temsilcisine sınırlı yetki verilemez. Bu hususta bir karar (2. HD, 10.10.1988, E. 7153, K. 9002) şöyledir:

"...Miras şirketine temsilci atanan kişinin görevi, taksime kadar tereke ile ilgili bütün işlerde, temsil görevini yerine getirmektir. Buna rağmen mahkemece sırf taşınmaz satışı hususunda görevli kılınması, yani yetkisinin sınırlandırılması yanlıştır..."⁸¹.

Bu hususta başka bir örnek için bk. HGK, 8.2.1989, E. 1988/2-882, K. 79:

"...Medeni Kanununun 581. (Yeni MK 640) maddesi uyarınca mirasçılar arasında taksime kadar haklar ve borçlar ortak (müşa) olarak kalır. Onun için (miras şirketine) atanacak mümessilin görev ve yetkisi terekenin tümüne şamil olacağı göz önünde tutulmadan yazılı şekilde sınırlama getirilmesi usul ve kanuna aykırıdır..."⁸².

Yukarıdaki tereke temsilcisinin genel veya özel (sınırlı) yetkili olarak atanabileceğine ilişkin isabetli düşünce tarzı dikkate alındığında, bu son iki kararın hatalı olduğunu ifade etmeliyim.

Ayrıca belirtmeliyim ki, yetkilendirme bakımından mahkeme atama talebinde bulunan mirasçının başvurusundaki istemi hiçbir şekilde aşkın olarak karar veremez. Şayet mirasçı, sadece belirli bir

⁸⁰ Bu hususta bk. PICENONI, JENNIFER, s. 36.

⁸¹ Bu kararın yayınlandığı yerler için bk. İKİD 1989, C. XXIX, S. 337, s. 6165; YKD 1989, C. XV, S. 3, s. 325-326; UYAR, s. 2684-2685; DALAMANLI/KAZANCI/KAZANCI, s. 580.

⁸² Bu karar için bk. İKİD 1989, C. XXIX, S. 341, s. 6423; UYAR, s. 2684; DALAMANLI/KAZANCI/KAZANCI, s. 557.

tasarruf için tereke temsilcisi atanmasını talep etmişse, mahkeme genel yetkili tereke temsilcisi atanması yetkisine sahip değildir⁸³. Nitekim bir kararında Yargıtay da (2. HD, 26.11.2001, E. 15446, K. 16586) bu hususa işaret etmiştir. Bu kararın ilgili kısmı şöyledir:

“... Davacı Burhaniye Asliye Hukuk Mahkemesinde 1999/51 esas sayılı dosyasında sadece bu davada terekeye temsilci atanmasını istemiştir. O halde Hukuk Usulü Muhakemeleri Yasasının 74. maddesi (HMK 26) uyarınca sadece ilgili dosya ile ilgili tereke temsilcisi atanması gerekirken, istek aşularak tüm terekeyi kapsayacak şekilde temsilci atanması bozmayı gerektirir...”⁸⁴.

Ayrıca belirtmeliyim ki, bu son karar Yargıtay’ın tereke temsilcisine sınırlı yetki verilemeyeceği yönündeki yukarıdaki iki kararıyla da çelişmektedir. Bu tür kararların daha isabetli olduğunu tekrar belirtmekte yarar vardır.

Buna karşılık kanaatimce mahkemece genel yetkili olarak atanan tereke temsilcisinin yetkilerinin mirasçılarca sınırlandırılması olanağı yoktur. Söz konusu tereke temsilcisinin yetkileri, yalnızca onu atayan mahkeme tarafından sınırlandırılabilir⁸⁵.

Tereke temsilcisi atanmasına ilişkin kararında mahkeme, açıkça tereke temsilcisinin yetkisinin kapsamını belirtmelidir. Tereke temsilcisi bu atama kararına dayanarak, kendi yetkisi kapsamındaki işlemleri gerçekleştirebilecektir.

SONUÇ

Bu çalışmada ulaşılan sonuçları şöyle özetleyebilirim:

Ölümler birlikte bir kişinin terekesi bir bütün olarak mirasçılara geçer ve terekenin paylaşılmasına kadar, mirasbırakanın terekesi üzerinde miras ortaklığı meydana gelir. Bu şekilde kanunen

⁸³ Bu hususta bk. PICENONI, JENNIFER, s. 36.

⁸⁴ Bu karar için bk. GENÇCAN, s. 3765.

⁸⁵ Bu hususta bk. ve krş. İMRE/ERMAN, s. 428.

kurulan miras ortaklığında mirasçılar terekeye elbirliğiyle malik olurlar ve sözleşme veya kanundan doğan temsil ya da yönetim yetkisi saklı kalmak üzere tereke ait bütün haklar üzerinde birlikte tasarruf ederler. Yani mirasçılar -kural olarak- tüm tasarruf ve terekenin yönetim işlemlerini birlikte yaparlar.

Ancak mirasçıların farklı yerlerde oturması veya aralarında anlaşmazlık bulunması gibi durumlarda, miras ortaklığının temel ilkesi olan birlikte hareket ilkesi işlevsiz kalır. Gerçi birlikte hareket edilmesinin olanaklı olmadığı durumlarda, mirasçılar kendi aralarından birisini veya üçüncü bir kişiyi temsilci olarak atayabilirler. Bu temsilci tereke temsilcisi olmayıp, BK 40 anlamında atanan bir temsilcidir. Bunun sonucu olarak her bir mirasçı onun temsil yetkisini hukuken geçerli bir şekilde geri alabilir. Dolayısıyla mirasçılar tarafından yapılan böyle bir yetkilendirmenin, birlikte hareket ilkesinin işlevsiz kaldığı durumlar bakımından çok güvenilir ve işleyebilir bir yol olmadığı söylenebilir.

Birlikte hareket ilkesinin işlemediği durumlarda en etkili olanak kuşkusuz tereke temsilcisi atanmasıdır. Gerçekten de mirasçılar arasında birlikte hareket etmenin olanaklı olmadığı durumlarda, onlardan birisinin başvurusu üzerine mahkemece atanan tereke temsilcisi, miras ortaklığına tekrar hareket yeteneği kazandırmakta ve bu yolla miras ortaklığının yapısından ve birlikte hareket ilkesinden ortaya çıkan sorunlar aşılabilmektedir. Atanan tereke temsilcisi sadece tereke temsilcisi atanmasını isteyen mirasçı bakımından etkili olacak şekilde davranmamakta, aksine miras ortaklığına katılan tüm mirasçıların temsilcisi konumunu elde etmektedir.

Hukuki niteliği gereği tereke temsilcisi özel bir kayyım değildir. Aksine atanmasına, hareket tarzına ve görevlerine bakıldığında, tereke temsilcisinin özel hukukun bir kurumu olarak kendine özgü bir yapıya sahip olduğu kabul edilmelidir. Hangi kuralların tereke temsilcisine uygulanması gerektiği bakımından Miras ve Borçlar hukukunda kalınmalıdır. Özellikle vasiyeti yerine getirme görevli sine ilişkin kurallar ve resmi tasfiye memuruna ilişkin hükümler ile vekalet sözleşmesine ilişkin BK'nun kuralları tereke temsilcisine de uygulanmaya elverişli düzenlemelerdir.

Tereke temsilcisi atanmasını ancak kanuni veya atanmış mirasçılardan birisi talep edebilir. Mahkemece kendiliğinden tereke temsilcisi atanamaz. Mirasçı olmayanların tereke temsilcisi atanması için başvurması olanaklı değildir. Ayrıca mirasçının talebi üzerine tereke temsilcisi atanabilmesi için, miras ortaklığının varlığını sürdürüyor olması ve miras ortaklığına vasiyeti yerine getirme görevlisi veya resmi tasfiye memuru atanmamış olması şarttır. Ayrıca mahkeme, terekenin rasyonel şekilde korunması ve idaresi imkansızlaşmış veya önemli ölçüde güçleşmişse tereke temsilcisi atanması yoluna gitmelidir. Yoksa mahkeme mirasçılar tarafından her başvuru durumunda tereke temsilcisi atamak zorunda değildir.

Tereke temsilcisi atanması talebinin, mirasbırakanın (son) yerleşim yeri sulh mahkemesine yöneltilmesi gerekir. Davanın, tereke temsilcisi atanmasını isteyen mirasçılar tarafından diğer mirasçılara karşı açılması zorunludur.

Tereke temsilcisi atanmasına ilişkin şartların gerçekleştiğine kanaat getiren mahkeme, mirasçıları dinleyerek ve onların önerilerini de dikkate alarak uygun bir kişiyi - bu kişi mirasçı da olabilir- tereke temsilcisi olarak atar. Tereke temsilcisi olarak gerçek kişiler atanabileceği gibi, tüzel kişiler de atanabilir. Terekenin büyüklüğü ve nitelikleri gözetilerek birden fazla tereke temsilcisi atanması da olanaklıdır.

Mahkeme, atadığı tereke temsilcisine genel veya özel bir yetki tanıyabilir. Gerçekten de mirasçılar terekenin sadece belirli bir ya da birkaç işleminde anlaşılmamışlarsa, bu halde atanacak tereke temsilcisi sadece bu işi/işleri yapmakla görevlidir. Bunlar dışındaki diğer işlemlerde mirasçılar birlikte hareket ilkesine göre davranırlar. Buna karşılık örneğin mirasçılar arasında ortaya çıkan ağır uyuşmazlıklar sebebiyle birlikte hareket ilkesi devre dışı kalmışsa, atanacak tereke temsilcisi genel yetkiye sahip olacaktır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- AYBAY, AYDIN:** Miras Hukuku Dersleri, 4. Baskı, İstanbul 2003.
- BASLER KOMMENTAR:** Zivilgesetzbuch II, Art. 457-977 ZGB, 3. Auf, Basel 2007 (Anılış: Bas.Komm/ZGB (Schaufelberger/Keller)).
- BECK, ALEXANDER:** Grundriss des schweizerischen Erbrecht, 2. Auf, Bern 1976.
- BRÜCKNER, CHRISTIAN/WEIBEL, THOMAS:** Die erbrechtlichen Klagen, 2. Auf, Zürich 2006.
- DALAMANLI, LÜTFÜ/KAZANCI, FARUK/KAZANCI, MUHARREM:** İlmi ve Kazai İçtihatlarla Açıklamalı, Türk Medeni Kanunu, C. III, Madde: 439- 617, Miras Hukuku, İstanbul 1991.
- DRUEY, JEAN NICOLAS:** Grundriss des Erbrechts, 5. Auf, Bern 2002.
- DURAL, MUSTAFA/TURGUT ÖZ:** Türk Özel Hukuku, C. IV, Miras Hukuku, İstanbul 2012.
- ERB, FELIX:** Die Bankvollmacht, Diss. Zürich 1974.
- ESCHER, ARNOLD:** Zürcher Kommentar, zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Das Erbrecht, Zweite Abteilung; Der Erbgang (Art. 537-640), 3. Auf, Zürich 1960.
- GENÇCAN, ÖMER UĞUR:** 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu, C. III, 2. Baskı, Ankara 2007.
- İMRE, ZAHİT/ERMAN, HASAN:** Miras Hukuku, 8. Baskı, İstanbul 2011.
- İNAN, ALİ NAİM/ERTAŞ, ŞEREF/ALBAŞ, Hakan:** İnan Türk Medeni Hukuku, Miras Hukuku, 8. Baskı, İzmir 2012.
- KILIÇOĞLU, AHMET M:** Miras Taksim Sözleşmesi, Ankara 1989 (Anılış: KILIÇOĞLU, Miras Taksim Sözleşmesi).
- KILIÇOĞLU, AHMET M:** Miras Hukuku, 4. Baskı, Ankara 2012 (Anılış: KILIÇOĞLU, Miras Hukuku).

- KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, NECİP:** Miras Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 1987.
- KOSTKIEWICZ, JOLANTA KREN/NOBEL, PETER/SCHWANDER, IVO/WOLF, STEPHAN:** ZGB Kommentar-Schweizerisches Zivilgesetzbuch, 2. Auf, Zürich 2011 (Anılış: **KOSTKIEWICZ/NOBEL/SCHWANDER/WOLF** (İlgili Bölümün Yazarı/Yazarları).
- ÖZAKMAN, CUMHUR:** Miras Payının Devrine İlişkin Sözleşmeler, İstanbul 1984.
- ÖZTAN, BİLGE:** Miras Hukuku, 5. Baskı, Ankara 2012.
- PICENONI, JENNIFER:** Der Erbenvertreter nach Art. 602 Abs.3 ZGB, Zürich 2004 (Anılış: **PICENONI, JENNIFER**).
- PRAXISKOMMENTAR:** Erbrecht, Basel 2007 (Anılış: PraxKomm Erbrecht -İlgili Bölümün Yazarı).
- SEROZAN, RONA/ENGİN, BAKİ İLKAY:** Miras Hukuku, 3. Baskı, Ankara 2012 (Anılış: **SEROZAN/ENGİN** (İlgili Bölümün Yazarı).
- STUDER, BENNO:** "Ausübung von Gestaltungsrechten durch die Erbgemeinschaft" AJP 2000, s. 740-741.
- ŞENGÜN, KEMAL OĞUZ:** "Miras Ortaklığına Temsilci Atanması", AD 1971, S. 1, s. 335-347.
- TUOR, PETER/PICENONI, VITO:** Berner Kommentar, Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Erbrecht, 2. Abteilung, Der Erbgang, Artikel: 537-640 ZGB, Bern 1966 (Anılış: **TUOR/PICENONI, VITO**).
- UYAR, Talih:** Türk Medeni Kanunu, Gerekçeli-İçtihatlı, Miras Hukuku, C. III (MK 495-682), Ankara 2002.

KISALTMALAR

Abs.	Absatz
AD	Adalet Dergisi
AJP	Aktuelle Juristische Praxis
Art.	Artikel
Ank. BD	Ankara Barosu Dergisi
Auf.	Auflage (Baskı)
b	Bent
BK	Türk Borçlar Kanunu
C	Cilt
dn	Dipnotu
E	Esas
HGK	Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
HMK	Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUMK	(Mülga) Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
İKİD	İlmi ve Kazai İçtihatlar Dergisi
İsBD	İstanbul Barosu Dergisi
K	Karar
krş	karşılaştırınız
LegalHD	Legal Hukuk Dergisi
MarKHKHK	Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
MK	Türk Medeni Kanunu
RKD	Resmi Kararlar Dergisi
S	Sayı
s	sayfa
vd	ve devamı
YKD	Yargıtay Kararları Dergisi
ZGB	Zivilgesetzbuch (İsviçre Medeni Kanunu)